

ÇORUM © 1998 Mahmut Selim GÜRSEL,
Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International
lisansı altında yayınlanmaktadır. © ⓘ ⓘ ⓘ CC BY NC SA 4.0

Mahmut 1991
Selim
GÜRSEL
ÇORUM

SANAL KİTAPLAR
2017

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI

YAZDIKLARIMIZ: 103

Mustafa
ÖZKİREMİTÇİ
ÇORUMLU 2000'DE
YAZDIKLARI

Mahmut Selim GÜRSEL
2017

YAZDIKLARINIZ: 103

**Mustafa
ÖZKİREMİTÇİ
ÇORUMLU 2000'DE
YAZDIKLARI**

Mahmut Selim GÜRSEL

2017

ISBN

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 1

ÇORUM © 1998 Mahmut Selim GÜRSEL , Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International lisansı altında yayınlanmaktadır. CC BY NC SA 4.0

PARA İLE SATILMAZ!

İçindekiler

TAKTİM

Mahmut Selim GÜRSEL

Mustafa ÖZKİREMİTÇİ

ÇORUM MÜFTÜSÜ ENBİYAZÂDE M.

NAFİZ EFENDİ VE ENBİYAOĞLU

AİLESİ

ÇORUM'UN, ULEMASINDAN

BAZILARI

GENÇLİĞE BİR BAKIŞ

BİR KİTAPTAN SANAT VE KÜLTÜR

ÜSTÜNE NOT

ÇAĞLARI AYDINLATANLAR

55 YIL ÖNCE ÇORUM VE BU GÜN

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 2

İNEBOLU (BİLİNMEYEN
SAFRANBOLU)
KUTLU DOĞUM HAFTASI
MÜNASEBETİYLE
GÜNDEMLE GELEN KAVRAMLAR
KİTABA VE OKUMAYA DAİR
BİR YEŞİL YOLCULUK
ÖLÜM BİR GERÇEĞİ YAŞATIR
HATIRLADIĞIM KARLI GECELER
ÖĞRETMEN VE ÇOCUK
MASAL ÜLKESİNDE
TUTULUR

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 3

TAKDİM

Bir kitabın doğması, o kitabı yazmaya kalkan kişinin amacına ve bilgi birikimine göre değerlendirilmesi uygun olarak görülmelidir.(1)

Elinizde bulunan bu çalışmanın sizlere ulaşması için günlerini veren bu çabası için şükranlarımı sunarken, bu çalışmada da benim ufacık bir katkımın da bulunması beni bahtiyar etmiştir.

Bu çalışma ile sizlerde bazı bilgileri edinmiş ve faydalanmış olarak uzun yılların birikimlerinden aydınlanacağınızı göreceksiniz. (2)

Bilgi; yazılmadıkça kaybolmaya açık birikimlerdir. Her insan bir kitaptır; onu okumamız gereklidir.(3)

Tanımadığımız ve anlamadığımız kişiler hakkında nasıl kararlar veremezsek; bir çalışmayı da incelemeden, okumadan karar veremeyiz.

Mahmut Selim GÜRSEL

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 4

- (1) İnsan durup dururken yazmaz. Birikimini başkalarına lazım olur diyerek yazar. Aslında o yazmaz. Ona yazdıran; onu yaratandır!
- (2) Kitap okuyan; muhakkak okuduğundan bir bilgi edinir. Yaşamında muhakkak o bilgi kendisine veya etrafına yardımı dokunacağını bilmez. Onu yaratan o öğrettiği bilginin yazıya dökülüp başkalarına aktarılacağını bildiğinden o kişiye o kitabı okutur. Bilgi böylece yayılır.
- (3) İnancıma göre bizi tek kişiden yarattı. O ilk kişiye bütün ilimleri verdi. Bu ilimler şimdi gen dediğimiz ile hepimize bu bilgiler geçti. Herhangi bir kişi kendi geninde olan bu bilgileri kullanmaya başladıkça bilgileri genişler. BÜTÜN BİLGİLERİ öğreten her insan için belirli bilgiyi genişleterek kullanma yazgısını yazdığı için ancak o bilgiler ile gelişir. "her insan bir kitaptır."

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 5

Mahmut Selim GÜRSEL

1947 tarihinde babamın subay olarak bulunduğu Erzurum'da bir at arabasında doğum evine giderken doğmuşum. Babam Eminsu Ali Rıza Gürsel, annem ise Fahriye hanımefendi idi. İlkokula İskenderun'da başladım. Ankara' da bitirdim. Ankara Yenimahalle Ortaokulunun birinci sınıfta babamın emekli olmasından dolayı [Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 6

1960 yılında Çorum'a gelince Atatürk Ortaokuluna devam ettim. Babamın "oku da oğlum ceketimi satar seni okuturum" diyerek bana yaptığı nasihatleri ters tepki yaptı, okumuyorum diyerek okulu birinci sınıfta bıraktım. Marangoz çırağı olarak Azmi Başar ustanın yanına girdim. Askere gidene kadar ustanın yanında çalıştım.

1967 tarihin de askerlik dönüşü, Ankara Emniyet Müdürlüğüne teknisyen olarak göreve başladım.

Ortaokulu dışarıdan 2 yılda bitirdim 1972 tarihinde Polis Memuru olarak Ankara'da çeşitli şubeler ve karakollarda çalıştım.

16 Eylül 1973 tarihinde Selma (Kurşuncu) Hanımefendi ile evlendim.

1978 yılında ayında naklen Çorum İl Halk Kütüphanesine Memur olarak geçtim.

Dışarıdan Çorum Ticaret Lisesini iki yılda bitirdim.

Kendi kendime Osmanlıca'yı öğrenmeye uğraştım, Hat sanatı ile biraz ilgilendim 150 ye yakın Ser levham var, Çorum Güzel Sanatlar

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 7

Galerisinde ve Kütüphane salonlarında bu levhaları sergiledim.

03. 08. 1988 tarihinde İl Halk Kütüphanesi Müdür yardımcılığına atandım.

1990 tarihinde kütüphanelerdeki kitapların tasnifi ile ilgili 10 yıllık bir araştırmamı "Alfabetik Onlu Tasnif Fihristi (Dewey) "kitap haline getirip Kültür Bakanlığına sundum. Kitabımdan Türkiye'deki bütün kütüphanelere dağıtılmak üzere 1000 adet satın aldılar.

1993 yılında Türkiye'deki bütün kütüphanelerde bulunan " El Yazması" kitapların Ankara Milli

Kütüphanesine toplanma kararı veren Kültür Bakanlığına karşı Çorumlu hemşerilerimi haber dar ettim, mahalli radyodan ve gazeteler ile parti il Başkanlarını ile Millet Vekilimiz Adnan Türkoğlu ve Belediye Başkanımız rahmetli Turan Kılıççıolu' nun destekleri ile el yazma kitaplarımızın Çorum' da kalmasını sağladım!

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 8

Açık öğretim için üniversite sınavlarına girip kazandım. İkinci sınıfta iken 25 Nisan 1994 tarihinde Tatvan Bitlis'e Müdür olarak tayinim

çıktı, tayin edildiğim yere gitmeyerek emekliliğimi istedim.

İlkokul sıralarında okuyarak pilot olmanın düşlerini kurardım. Bu hayalim gerçekleşmedi. Şu anda emekli memurum.

Marangozluk, oymacılık, Polis Memurluğu, Memurluk ve idarecilik yaptım. Her çalıştığım meslekte çeşitli önemli olaylar oldu ise de son çalıştığım kurumda bence; en önemli bir hatıramı anlatmak istiyorum:

Kütüphanedeki çalışmalarım ve " El Yazması Kitaplar"ın Çorum'da kalması için verdiğim çabalar neticesinde Bitlis Tatvan'a tayin edilme olayım beni çok yıktı. Fakat bu üzüntümün boş olduğunu zamanla gördüm.

Rabb'imın izni ile Hacca gitmek nasip oldu, iki kitap daha yayımladım ve elinizde bulunan bu

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 9

derginin çıkmasına vesile oldum. Mesleklerin insanlara sağladığı maddi avantaj olarak, evinizi geçindirecek, namerde muhtaç etmeyecek avantajından başka, manevi olarak; sizin yaptığınız işlerle ilgili karşılaştığınız problemleri değerlendirirseniz avantajların neler olabileceğini hayat okulundan öğrenmiş oldum.

Yazı yazmaya beni kimse teşvik etmedi Kütüphane için hazırladığım kitap beni yazmaya teşvik etti. Yazılarım mahalli basında yayımlandı. Yazılarımdan dolayı bir ödül almadım; fakat kitapları ve bu dergi benim için en büyük ödüldür.

İdealim: Çorum'a tam teşekküllü bilgisayar ortamında bir kütüphane kazandırmaktır. Bu idealim yüzünden tayinim çıktı. Yayımlanmış çalışmamalarım bulunmaktadır.

Bakanlığa sunulmuş; "Alfabetik Türk ve Yabancı Yazarlar Fihristi" ve "Ne Nerede Başlıklı Arama Fihristi" basım için hazır beklemektedir. Yazılarım daha çok araştırma dalı ile makale türüdür. Tiyatro çalışmalarım, şiir ve hikâye

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 10

denemelerim bulunmaktadır.

Benim okuyucularıma diyeceklerim şudur ki. Doğru bildiğiniz konuları savunun. Bu savunmanız size belki tepkiler getirecektir. Bu tepkileri inceleyerek doğru olup olmadığını araştırın.

Çalışmalarım:

<https://gurselyayin.com>
corumlu2000@gmail.com

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 11

Mustafa ÖZKİREMİTÇİ

1954 yılında Çorum Kunduzhan Mahallesi'nde doğmuşum. 1974 te Çorum İmam Hatip Lisesinden mezun oldum. Aynı yıl;Erzurum Atatürk Üniversitesi İslâm'î İlimler Fakültesine girdim.

1979 yılında burayı bitirdim. 1980 yılında Kastamonu İnebolu İmam Hatip Lisesinde meslek dersleri öğretmenliğine başladım.

1982 de Erzincan'da kısa dönem askerliğimi yaptım. 1986-1988 yılları arasında Kırıkkale İmam Hatip Lisesinde görev yaptım müteakiben Ankara Devlet Yabancı Diller Yüksek Okulunda dokuz ay süreli Arapça kursuna katılıp sertifika

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 12

aldım. 1989-1990 öğretim yılında Çorum İmam Hatip Lisesinde göreve başladım ve halen bu görevde bulunmaktayım.

Lise yıllarında başlayan edebiyat ve şiire olan ilgim devam etmektedir. Şiirlerim İdrak ve Kilim dergilerinde yayınlandı. Bir arkadaşım ile birlikte fakülte bitirme tezi olarak hazırlanan Raif Necdet'in "Hayat-ı Edebiye" isimli Osmanlıca eserin Latin harflerine çevirim bulunmaktadır. Yayınevimizin basılmış ve sanal yayınlanmış dergilerinde yazıları bulunmaktadır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 13

ÇORUM MÜFTÜSÜ ENBİYAZÂDE M. NAFİZ EFENDİ VE ENBİYAOĞLU AİLESİ

Kökü mazide olan büyük bir Milletin ahfadıyız.

Halde ve istikbalde Büyük Millet olma arzusu ve iştîyâkıyla geleceğimizi inşâ ederken bir taraftan geçmişimizi unutmadan, tarih şuurumuzu ve kültürümüzü yaşayıp, canlı tutmamız gerekmektedir.

Küreleşen dünyamızda, evrensel değerler ve teknolojik gelişmelerden uzak kalmamız düşünülemez. Bununla birlikte; bizi biz yapan değerlerimizi de korumamız, tarih ve kültürümüze bağlı olmamız ve bunu yeni nesillere aktarmamız icap etmektedir.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 14

Bilmeliyiz ki; "geçmişini bilmeyen bir millet, istikbaline güvenle bakamaz."

Tarih ve kültürümüz, bizim geçmişimiz ve geleceğimizdir. Bu itibarla, ona sahip çıkarak yeni nesilleri aktarmayı üzerimize düşen ve görev addetmekteyim.

Görev addettiğim bu noktadan hareketle, doğup büyüdüğümüz şehrimizin, maddi ve manevi yönden ilerlemesinde katkısı bulunan Zevat-ı Muhteremlerini tanıtmak ve değerlerini izhar etmenin bir kadirşinaslık olduğu inancındayım.

Şifahi olarak öğrendiğim bilgileri, araştırmaları ve bazı kaynaklardan faydalanarak ulaştığım sonuçları sizlerle paylaşmayı, tarihimize bağlılığın ve ecdadımıza bir vefa borcunun gereği olarak telakki ediyorum.

Elbette ki; Çorum Müftüsü M. Nafiz Efendi ve Enbiyaoğlu ailesi hakkında, mükemmel bir değerlendirme ve sonuca ulaşmak daha çok bilgi, belge ve fotoğraflarla mümkün olabilecektir.

1994 tarihinde 96 yaşında vefat eden anneannem; Ayşe Hatun, zaman zaman geçmiş

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 15

günlerini hatırlar; bizlere Çanakkale'ye gidenlerden, Şehitlerden, Çorum çevresini sarmış olan eşkıyalardan, o günlerin Çorum'undan bilgiler verir, anılarını tazelerdi.

Anneannem Enbiyaoğlu ailesindendi. Dedem Mustafa Efendi, M. Nafiz Efendinin kardeşi idi. Diğer bir ifade ile M. Nafiz Efendi, babasının amcasıydı.

Enbiyazâde M. Nafiz Efendi (1848-1929) son Müderrislerdendir. Hafızdır, Ulu Cami İmamlığı yapmıştır, Çorum Müftüsüdür. Ulu Cami avlu giriş kapılarında ki mevcut üç çeşmenin üzerindeki kitabede "Sahibu'l hayrat Çorum Müftüsü Enbiyazâde M. Nafiz Efendi. 1910 " İbaresi yer almaktadır. (Doğu kapısındaki çeşmenin kitabesi silinmiş bir vaziyettedir. Yetkililerin gereğini yapmalarını hatırlatırım) Batı kapısındaki çeşmede ise " Sahibu'l hayrat Sinan oğlu Osman.1326 " kitabesi vardır. 1326 tarihi 1910 yılına tekabül etmektedir.

[**Kitap başına gitmek için tıklayınız!**](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 16

M. Nafiz Efendinin üç oğlu vardır: İsmet Enbiyaoğlu (İsmet Eker), Sıddık Enbiyaoğlu, Nafiz Enbiyaoğlu. 81 yaşında vefat eden M. Nafiz Efendinin kabri Hıdırlık'tadır. Kitabesinde "Camii Kebir İmamı ve Müftü Enbiyazâde Mehmet Nafiz 1848-1929 Ruhuna Fatiha" ibaresi yazmaktadır.

İsmet Eker (Enbiyaoğlu); 1877'de doğmuştur. Öğrenimini Çorum medrese ve idadisinde yapmış, Tapu Katipliğinde Başkatiplik ve Evkaf Müdürlüğünde bulunmuştur. Gençliğinde "İttihat ve Terakki Cemiyeti"ne giren İsmet Bey, İttihat ve Terakkinin Çorum Mutemetliğini yapmış ve 1914 yılında Osmanlı Meclisine Mebus seçilmiştir. Semih Fethi Beyin Çorum Mutasarrıflığı sırasında bir ara tutuklanarak Ankara'ya gönderilmiştir.

Çorum'da 23 Aralık 1919'da yapılan seçimde, İstanbul Meclisi için iki Mebus seçildiğini, birincisinin Enbiyazâde İsmet Bey olduğu ve burada tüm kaynakların hemfikir olduğu, ikinci kişi de ise, itilaf olduğu (Münir Çağıl veya İsmail Kemal Bey) belirtilmektedir (1)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 17

23 Nisan 1920'de TBMM açıldığında, Mecliste Çorum'un beş Mebusu bulunuyordu. Bu Mebuslara İstanbul Meclis-i Mebusandan kaçarak gelen Enbiyazâde İsmet (Eker) Bey, 21 Temmuz 1920 katılacaktır. Osmanlı Meclisi Mebusanı dağıtıp yakalananlar Malta'ya gönderilirken, İsmet Bey; İstanbul'da gizlenmiş daha sonra Yeni Dünya Vapurunun kömürlüğünde saklanarak Samsun'a geçmiş, oradan Çorum'a dönmüş ve Çapanoğullarının Yozgat İsyanı sırasında Çorum'da bulunmuş ve isyan yatıktan sonra Ankara'ya geçmiştir.

Merhum;(2) M. İhsan Sabuncuoğlu'nun belirttiğine göre; İsmet Eker Bey, Belediye Encümen Reislikleri de yapmıştır (3) TBM Meclisinde 1. Ve 8. Dönemler arasında sürekli olarak Mebus bulunan İsmet Beyin; Hamit ve Macit adında iki oğlunun olduğunu, Hacı Kerim Bağlı, Bayat Köyünde çiftliğinin olduğu ve mezarının çiftliğinde bulunduğunu yıllar önce anneannem den dinlemiştim!

Ayrıca Ilıca Caddesi birinci dört yolun

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 18

köşesindeki, mimarisi ile dikkati çeken ikiz evler onundur. Yol kenarındaki halen mevcut olup, diğeri yıkılarak"

Şale Apartmanı" yapılmıştır. (İsmet Eker hakkında geniş bilgi için, Çorum İl Yıllığı 1967. Sh.172 ye bakınız.)

Enbiyazâde Sıddık Bey (1880-1964) M. Nafız Efendinin ikinci oğludur. Beş çocuğu vardır: Ragıp, Galip, Vasıf beyler ve Râsiha, Hasibe hanımlar. Enbiyazâde Sıddık Bey; Çorum'da belli başlı hırdavat tüccarlarından. Sıddık Beyin evi, Ulu Cami doğu kapısına bakan yerde (şimdiki Birlik Market) bahçesi yüksek duvarla çevrili iki katlı bir konaktı.

Vasıf Enbiyaoğlu, merhum M. İhsan Sabuncuoğlu'nun eserinden, Çorum'da ilk hususi muayenehane açan (yıl 1915) ve daha sonraları Belediye Başkanı olan Operatör Doktor Akif Beyin, Vasıf Enbiyaoğlu'nun kayınpederi olduğu, damadının İstanbul'a nakledilişinden sonra, onunda İstanbul'a gittiğini öğreniyoruz. (5)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 19

Galip Enbiyaoğlu; 1933'de Belediye Meclisi Azalığına 24 kişiyle beraber seçilmiş tir. (6)

Hıdırlık'ta Müftü M. Nafız Efendinin mezarı yanında şu yakınlarının kabri bulunmaktadır:

1- Çorum Müftüsü M. Nafız mahdumu Nafız Enbiyaoğlu 1885-1966 (Enbiyazâde nin üçüncü oğludur. Kendisi hakkında fazla bir bil giye sahip değiliz)

2-Rahime Enbiyaoğlu 1268-25.7.1942

3-Rasiha Gürkan 1304-24.4.1942-

Öğretmen Dilâre Gürkan 1911-30.10.1964
Yine Hıdırlık Camisi 20 metre güneybatısın da üç kabir bulunmaktadır :

1- Cefakar anne Emine Enbiyaoğlu 1884-1963

2-Sıddıka Enbiyaoğlu 1880-1964

3-Çorum Müftüsü M. Nafız Torunu Galip Enbiyaoğlu 1301-13.6.1985

Müftü M. Nafız Efendinin kardeşi Mustafa Efendiye gelince onun üç oğlu vardır. Ömer Efen-

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 20

di, Mehmet Efendi, Osman Efendi. Ömer Efendinin Çocukları: Ali Bey, Şerife ve Fadime hanım. Mehmet Efendinin Çocukları: Meryem Hanım ve Mehmet (Anneannemin ilk kocasıdır, Çanakkale'de Şehit olmuştur ve amcasının oğludur)

Osman Efendinin çocukları: Asiye Hanım, Ayşe Hanım ve Mustafa Enbiyaoğludur. Asiye Hanımın Çocukları: Mürşide Hanım ve Ahmet, Mehmet, İbrahim beylerdir vefat etmişlerdir. Ayşe Hanımın çocukları: İsmail Bey, Kamile ve Emine hanımlardır.

Mustafa Enbiyaoğlu ve çocukları: Çanakkale Gazilerinden olan Mustafa Enbiyaoğlu. Evi İstiklal İlkokulu yanındaki evdir. (Lale Kahvehanesi ve balıkçının bulunduğu yer) beş çocuğu vardır.

Semiye, Sevim hanımlar, Gazi, Orhan, Erdoğan beyler. İsimlerini zikrettiklerimin hepsini hayırla yad eder, Rahmetler diler, hayatta olanlara sıhhat ve afiyetler temenni ederim.

Kaynaklar:

1-Çorum tarihi Hitit Festivali Kom. 1981. 178 s.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 21

2-Çorum tarihi Hitit Festivali Kom. 1981. 179s.

3-Çorum Tarihine Ait Denemelerim Kısım II M. İhsan Sabuncuoğlu 1975 Çorum 155 s.

4-Çorum Tarihi 211 s.

5-Çorum Tarihine Ait Denemelerim 25 s.

6- Çorum Tarihine Ait Denemelerim 29 s.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 22

ÇORUM'UN,ULEMASINDAN BAZILARI

Günden güne gelişen sanayisi ile dikkati çeken ilimizin, aynı gelişmeye paralel olarak eğitim, kültür, sanatta da aynı gelişmeyi göstermesini arzu etmekteyiz.

Bu arzunun gerçekleşmesinde Çorum kültür, tarih ve sanatına sahip çıkan "ÇORUMLU 2000 DERGİSİ"NİN büyük payı vardır. Bu derginin daha etkin olması şüphesiz ki; ÇORUMLU olmayı kendisine bir ŞEREF KABUL eden bütün sanayici, tüccar, işçi, memur, bürokrat, esnaf hemşerilerimizin teveccühleri ile olacaktır.

Kültürümüzü ve tarihimizi yaşatmak, yeni nesillere aktarmak, bir, iki hatta beş altı asır önce şu üzerinde gezdiğimiz topraklarda, çevremizde bulunan tarih ve hüznün kokan binalarda kimler

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 23

yaşadı, kimler geldi, geçti. Bunları tanımak hepimizin görevi olmalıdır.

Bu kimseler belki bizim bildiğimiz dedelerimiz ebelerimizdi. Belki de sadece adını duyduk, bir kısmını hiç duymadık. Belki de onları bize bizi onlara ulaştıran köprüler fırtınalı bir günde yıkılıverdi...

Yüzyıllardır hububatı ile verimli olan bu topraklar aynı bereketi, manevi sahalarda da devam ede gelmiştir. Gönül dünyamızı aydınlatan bu irşat ehli ile karanlıklar, aydınlanmış, gönüller huzur bulmuştur.

Akşemseddinler, Şeyh Muhiddin Yavsiler, Ebussuud Efendiler, Atıf Hocalar...

Ne varki; ismini duyduğumuz bu abide şahsiyetler yanında, onlar kadar kendilerini bilmediğimiz nice ulema ve irşad ehli toplumu aydınlatmış, feyz vermişlerdir.

Çalışmamızın, onların bir kısmını tanımak ve sahip çıkmak gayesiyle kaleme alınmıştır.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 24

AHMED FEYZİ 1839-1909

1839 tarihinde Çorum'da doğdu. Leblebici oğullarındandır. Babası Müftü Hacı Ali Ariftir. Tahsile Çorum'da başladı. Çorum Medresesi, sonra İstanbul Beyazıt Medresesini bitirdi. Çorum'a dönüp Kurdoğlu Medresesinde Müderrislik ve Bafra, Zile, Ayaş Beypazarı, Sungurlu Kadılıklarında bulundu. Yozgat Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı ve Çorum İstinat Mahkemesi üyeliklerinde bulundu. Babasının vefatından sonra Çorum Müftülüğüne atandı. Çorum'da adıyla anılan bir kütüphane kurmuştur. 1328 Devlet Salnamesinin 408. Sayfasında "Çorum'da ki Feyziye'i İrfaniyye isimli kütüphanenin (banisi) Hacı Ahmet Efendidir. Kitap adedi 5955 tesis tarihi 1309. Kütüphanenin sokak kapısının üzerinde bulunan kitabe Çorum Müzesinde, Kitapları Çorum Hasan Paşa Kütüphanesinde bulunmaktadır. Tutulduğu bir hastalık nedeniyle Merzifon Amerikan Hastanesinde ameliyat oldu ise de kurtulamayarak vefat etti. Mezarı Ulu Mezardadır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 25

Eserleri Alfabetik Dizin

Kaynak Eserler Dizini:4

ÇORUM 1997 Mahmut Selim GÜRSEL 148s.

Adâb el bahs, Demirbaş No:2293 Risale No:3

Ahadis-i mevzu-e, Demirbaş No:396

Ahadis-i mevzue, Demirbaş No:396

Ahlâk-ül adüd, D.baş No:2131 Risale No:2

Ala'atı rasadiyye, D.baş No:2997 Risale No:4

Avamil tuhfesi, Demirbaş No:5281

Beyan, Demirbaş No:993 Risale No:4

Beyan-ı esile, Demirbaş No:1084 Risale No:3

Bur'u Sa'a, Demirbaş No:659 Risale No:7

Cevab-ı koca sofı, D.b. No:2041 Risale No:6

Cönk, Demirbaş No:2257

Emele-i Farisiye, Demirbaş No:4585

Enbüb el belaga, D.b. No:4919 Risale No:1

Encat-ül mütahiyyizin, D.b. No:438 Ris. No:1

Esrar-ı meleküt, D.baş No:4097 Risale No:2

Evrâd-ı fethiyye, D.baş No:513 Risale No:10

Fevaid-ül Kur'an-ı'ye, D.b. No:513 Ris. No:6

Fevzi Mevlâ, Demirbaş No:561 Risale No:1

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 26

Feyzi mevlana,D.baş No:561 Risale No:1
Feyzi nebevi ,Demirbaş No:561 Risale No:2
Feyzi nebevi,Demirbaş No:12894
Fezaili beyt-ül mukaddes,D.b.No:1464 R N 1
Haşiye-i dibace,D.baş No:2424 Risale No:2
Haşiye-i ilm-i adab,D.b. No:2274
Haşiye-i Taşköprü'ye,D.b. No:4702 Ris. No:1
Haşiye-i tüllab,Demirbaş No:2519 Ris. No:1
Haşiye-i velediyye,Demirbaş No:2517
Haşiye-i velediyye,D.baş No:4691 Ris.No:3
Havas-ı evrad vel ceza,D.b. No:602 Ris.No:1
Havas-ı hizb-ül nasr, D.baş No: 538 Ris.No:8
Hikaye-i Kerem ile Aslı, D.b. No:3147 R.No:2
Hikaye-i Kurban ile Pirzat,D.b.No:3147 RNo1
Hizb-ül bahr,Demirbaş No:531 Risale No:4
Hizb-ül bahr,Demirbaş No:643 Risale No:3
Hizb-ül nasr,Demirbaş No:538 Ris.No:5
Husul'ur rıf'ı bi usul-ur rızk,D.b.No:796R.No:5
Hülasa-ül hülasa,Demirbaş No:4848 R. No:4
İcazet hame-i Ömer Fazıl,D. No:3237 R.No:9
İcazet name-i Ömer Fazlı,D.r. No:3237 R. 9
İdded-ül vafıyye,Demirbaş No:531 R. No:2

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 27

İhtilaf-ül mezahib,Demirbaş No:796 R. No:7
İlm-i adab,Demirbaş No:916 Risale No:7
İlm-i maaâni,Demirbaş No:2445 Risale No:1
İlm-i maaâni,Demirbaş No:3912 Risale No:7
İlm-i mantık,Demirbaş No:3912 Risale No:8
İrşad-ül mahir,Demirbaş No:602 Risale No:3
İsbat-ül vacip,Demirbaş No:2480 Risale No:3
İsbat-ül vacip,Demirbaş No:4
İsm-i sultan Acem vel Arab,D.b No:535 R.1
İşaret-i latife,Demirbaş No:916 Risale No:6
Kanun-u arazi,Demirbaş No:4486
Kanun-u arazi,Demirbaş No:4486
Kanun-u arazi,Demirbaş No:4487
Kaside,Demirbaş No:1056 Risale No:2
Kaside-i nuniyye,Demirbaş No:520 R. No:4
Kavadi-i Farissıyye,D.b. No:2823 Risale No:4
Kavaidi-i Arabiyye,D.b. No:3080 Risale No:8
Kavaidi-i mesalif-i muhtelif,D. No:3080 R:9
Kıraad-ı hizb-ül bahr,D.baş No:538 R.No:10
Kifayet-ül gulâm,D.baş No:438 Ris. No:2
Kitab-ı cevheri,D.baş No:3092 Risale No:4

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 28

Kitab-ı keşf ül esrar,D.baş No:3092 R. No:5
Kitab-ı nevevi,Demirbaş No:642 Risale No:1
Kitab-ı remil,Demirbaş No:3087 Risale No:2
Lem'et-ül şumüs,D.baş No:551 Risale No:5
Lugat,Demirbaş No:1759 Ris. No:1
Manık,Demirbaş No:916 Risale No:5
Manzume-i cevap,D.baş No:2041 Ris. No:5
Manzume-i miftah-ul kenz,D.No:2041 R.No:3
Manzume-i nahv,D.baş No:3912 Risale No:4
Manzume-i tertib-i ulum,D.b.No:538 R.No:2
Manzume-i tevhid,Demirbaş No:2041 R.No:4
Masail,Demirbaş No:535 Risale No:3
Mekasıd el-talibin, D.baş No:4042 R. No:1
Mekasıd,Demirbaş No:1011 Risale No:1
Menakıb-ı hac,Demirbaş No:1464 R.No:2
Mesail-e nadire,Demirbaş No:3176
Mesail-e nadire,Demirbaş No:3176
Mesail-i diniyye,D.baş No:1497 Risale No:4
Mesail-i ihtilaf,Demirbaş No:916 Risale No:9
Mesail-i min halâs,Demirbaş No:2365 R.No:1
Mesail-i min havas-ul Kur'an,D No:602 R.:9
Metn-i adâb,Demirbaş No: Risale No:5

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 29

Mevzuat ül-kübra,Demirbaş No:3197
Mevzuat,Demirbaş No:400 Risale No:1
Miftah-ül ulüm,Demirbaş No:5523
Muhtasar-ı maksud,D.b. No:513 Risale No:8
Mukaddeme-i fi eddiyye,D. No:531 Ris. No:7
Mürşid-i tüllab,Demirbaş No:538 Risale No:3
Naziret-ül münferice,D.b. No:659 Ris.No:6
Nazm-ı adâb,Demirbaş No:3912 Risale No:6
Necat-ül vefk,Demirbaş No:2996 Risale No:4
Otuz iki farz,Demirbaş No:3811 Risale No:3
Rahat-ul evrah,Demirbaş No:535 Ris.No:2
Redd-i batıl,Demirbaş No:936
Redd-i batıl,Demirbaş No:936
Redd-i batıl,Demirbaş No:937
Redd-i batıl,Demirbaş No:937
Redd-i batıl-ı İrani,Demirbaş No:3931
Redd-i batıl-ı İrani,Demirbaş No:3932
Ribe-i ilmihâl, D.baş No:4025 Risale No:3
Risale-i acıbe ve garibe,D.b.No:792 R. No:2
Risale-i adâb,Demirbaş No:3913 Risale No:3
Risale-i adâb-ı zıkr, Demirbaş No:797 R.No:8

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 30

Risale-i aksam-ı küfr,D.baş No:797 R. No:12
Risale-i beyan,Demirbaş No:2557 R. No:10
Risale-i beyan,Demirbaş No:2557 Ris. No:7
Risale-i beyan,Demirbaş No:2557 Ris. No:8
Risale-i beyan-ı bid'a,Db. No:797 Ris. No:5
Risale-i beyan-ı hadis,D.baş No:796 R.No:6
Risale-i beyan-ı keyfiyet-i üsdad,D.No:1012
Risale-i Birgivi,Demirbaş No:1416
Risale-i buruç,Demirbaş No:2926 Ris. No:1
Risale-i çift,Demirbaş No:3032 Risale No:1
Risale-i duhanıyye ve kahve,D. No:797 Risale No:11
Risale-i dürer,D.No:3218 R.No:1
Risale-i el ali mutasarrıfa, D. No:2823 R.No:3
Risale-i el ali mutasarrıfa,D. No:2823 R. No:2
Risale-i el hikaye,Demirbaş No:4318 R. No:2
Risale-i eminiye,Demirbaş No:2368 R. No:1
Risale-i ezkâ,Demirbaş No:538 Ris.No:7
Risale-i ezkâr vel evrad, D. No:631 Ri.No:16
Risale-i fenni coğrafya,D.baş No:538 R.No:5
Risale-i ferâh name, D.baş No:2996 R No:2
Risale-i fırka-ı naciye,D. No:1056 Ris. No:4

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 31

Risale-i fi beyan-ı ilim, D.b. No:412 Ris.No:2
Risale-i fi beyan-ı kavı, D. No:631 Ris. No:8
Risale-i fi beyan-ül makedderad No:971/6
Risale-i fi ilm-i Teâla, D. No:971 Risale No:4
Risale-i fi maala yutak, D. No:971 Ris. No:5
Risale-i fi sulûk-i meşayih, D. No:797 R.No:3
Risale-i fi tahkik el tasavvuf, D.No:631/ 6
Risale-i hakkı ehl el-bid'a,D. No:3156 R.No:2
Risale-i hilafıyye, D.b. No:797 Risale No:10
Risale-i hizb, D.b No:642 Risale No:2
Risale-i hizb-i şerif, D.b. No:627 RisaleNo:5
Risale-i hülâsa-i minel kalam,D.b. No:400-/2
Risale-i icazet-name, Demirbaş No:531 R:3
Risale-i iksir, Demirbaş No:551 Risale No:3
Risale-i irşad-ı avam, D.b. No:3156 Ris.No:3
Risale-i isna aşeriye, D.b. No:993 R. No:3
Risale-i istihare, D.b. No:4889 Risale No:2
Risale-i istihare, D.b No:4889 Risale No:3
Risale-i istihrac, D.b. No:3092 Risale No:6
Risale-i itikadiyat, D.b.No:3811 RisaleNo:2
Risale-i kad'iyye, Demirbaş No:2557 R.No:6

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 32

Risale-i kaide-i müneccim, D.b. No:628/3
Risale-i kaside, D.b. No:3218 Risale No:4
Risale-i kavaid-i küre, D.b.No:3080 R. No:6
Risale-i kavaid-i muamma, D.b. No:2166/2
Risale-i kavaid-i tevil, Demirbaş No:2712/7
Risale-i kifaye, Demirbaş No:797 Ris.No:9
Risale-i maadin el esrar, D.b. No:2471/2
Risale-i manzume, D.b. No:1759 Risale No:5
Risale-i mecâz, Demirbaş No:3279 R. No:1
Risale-i muamma, D.b. No:2166 Ris.No:1
Risale-i mukantarât, D.b. No:2984 R. No:10
Risale-i müntahabat-ül evrad, D.b.No:631/10
Risale-i müntahabe, Demirbaş No:2087/2
Risale-i müntehabat-ül evrad, D.b.No:631/10
Risale-i müntehabe, D.b. No:2087 Ris. No:2
Risale-i müntehab-ül kavaid, D. No:3080/ 7
Risale-i müntehak, Demirbaş No:628 R. No:6
Risale-i nakşibendiyye, D.b. No:788 Ris.No:2
Risale-i nakşibendiyye, Demirbaş No:796/ 2
Risale-i nasaiyi hikmet, Demirbaş No:400/3
Risale-i nasayih, Demirbaş No:797 R. No:13
Risale-i nasiha, Demirbaş No:631 R.No:4

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 33

Risale-i nefis'e, Demirbaş No:797 R. No:6
Risale-i rabıta, Demirbaş No:576 R. No:1
Risale-i rabıta, Demirbaş No:631 R. No:5
Risale-i ruyet-i Nebi, D.baş No:1056 R. No:3
Risale-i safiye, Demirbaş No:2823 R. No:1
Risale-i satranç-name, D.b. No:3175 R. No:1
Risale-i satranç-name, D.b. No:3175 R. No:2
Risale-i satranç-name, Demirbaş No:3175/2
Risale-i surür, Demirbaş No:796 Risale No:3
Risale-i Şerh-i istirahat, Demirbaş No:627/4
Risale-i şariat-ül süluk, Demirbaş No:797/7
Risale-i şariat-ül vakıf, Demirbaş No:561
Risale-i tahkik-i külliyyat, Demirbaş No:2557/9
Risale-i tarikat, Demirbaş No:993 Ris. No:2
Risale-i tasfiye-i letaif, D. No:797 R.No:1
Risale-i telhis, Demirbaş No:2759 Ris. No:2
Risale-i tezhib-ül efkâr, Demirbaş No:3212/3
Risale-i vefk, Demirbaş No:639 Risale No:2
Risale-i vilayet-name, Demirbaş No:628/4
Risale-i zat-ül kürsi, Demirbaş No:2985/2
Risale-i zikr-i cehri, Demirbaş No:797/:4

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 34

Risalet-ün fi irsâl, Demirbaş No:628/5
Risali Allah-u Te'alâ, Demirbaş No:971/ 3
Risali fi ebebeyn-i Resulallah, D.796/4
Rub-ül mukantarât, Demirbaş No:3004/4
Rub-ül müceyyeb, Demirbaş No:2984/:5
Sadrañç-name, Demirbaş No:3177
Satrañç-name, Demirbaş No:3177
Sefinet-ül feteva, Demirbaş No:1637
Sevh-i secde, Demirbaş No:1497 R. No:2
Şensiyye, Demirbaş No:3032 Risale No:2
Şerat-ül kıraad-ı bahaiyye, D.b.No:538 R.No:4
Şerh-i adâb, Demirbaş No:2293 R.No:1
Şerh-i adâb, Demirbaş No:2293 Risale No:2
Şerh-i adâb, Demirbaş No:2312 Risale No:2
Şerh-i adâb, Demirbaş No:2509 Risale No:6
Şerh-i adâb, Demirbaş No:4703 Risale No:1
Şerh-i adâb, Demirbaş No:4703 Risale No:2
Şerh-i adâb, Demirbaş No:4703 Risale No:3
Şerh-i adâb, Demirbaş No:4703 Risale No:6
Şerh-i adâb, Demirbaş No:4717 Risale No:6
Şerh-i adüdiyye, Demirbaş No:4860 R. No:3
Şerh-i akaid, Demirbaş No:3935

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 35

Şerh-i cami-i, Demirbaş No:2712 Risale No:6
Şerh-i celal, Demirbaş No: 914
Şerh-i cevab-ı veled, D.baş No:520 R. No:3
Şerh-i evrad-ı fethiyye, D.b. No:531 R. No:9
Şerh-i hizb el-bahr ,D.baş No: 538 R.No:6
Şerh-i hizb el-bahr, D.baş No:538 R. No:12
Şerh-i hizb-i el sagır, D.baş No:531 R.No:1
Şerh-i hizb-i nasr, D.baş No:567 Risale No:3
Şerh-i hizb-i nevevi, D.baş No:540 R. No:8
Şerh-i isagoji, Demirbaş No:5107 Ris. No:4
Şerh-i istihare, Demirbaş No:3279 Ris. No:2
Şerh-i istihare, Demirbaş No:4889 Ris. No:1
Şerh-i kafiye, Demirbaş No: 2684
Şerh-i kafiye, Demirbaş No: 2684
Şerh-i kafiye, Demirbaş No:2712 Risale No:1
Şerh-i kafiye, Demirbaş No:2712 Risale No:2
Şerh-i kafiye, Demirbaş No:2712 Risale No:3
Şerh-i kafiye, Demirbaş No:2712 Risale No:4
Şerh-i kafiye, Demirbaş No:2712 Risale No:5
Şerh-i kaside, Demirbaş No:520 Ris. No:4
Şerh-i kaside-i imam-ı âzam, D.No:551/1

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 36

Şerh-i kaside-i tai'ye, D.baş No:520 R. No:2
Şerh-i manzumat-ı ibn feth,D. No:412 R.No:3
Şerh-i manzume-i lamiye, D.No:438 Ris.No:3
Şerh-i merâh, Demirbaş No: 2812
Şerh-i mesalik-il halâs, Demirbaş No:2365/2
Şerh-i muamma, Demirbaş No:2823 R. No:5
Şerh-i muamma, Demirbaş No:2823 R. No:6
Şerh-i münteha, Demirbaş No:4860 R. No:2
Şerh-i rub'u müceyyeb, Demirbaş No:2997/2
Şerh-i vasiyyet-i imam-ı azam, D. No:3237/1
Şerh-icülcülutiyye, Demirbaş No:551 R. No:2
Şeriat-ül kıraat evrad-ı bahaiye, D..No: 538/4
Tabir-i rüyaâ, Demirbaş No:1497 Risale No:3
Tahir-i mantık, Demirbaş No:2557 Ris. No:5
Tahkıkât, Demirbaş No:1097 Risale No:2
Talim-i el küre, Demirbaş No:2997 Ris. No:5
Talim-i kıraat, Demirbaş No:538 R.No:11
Tariikat-ı aliyye, Demirbaş No:613 R. No:13
Tarikat-ı kadiriye, Demirbaş No:788 R. No:3
Tavzih-i rub'u müceyyeb, D.b. No:2997/3
Tecelliyet-i ilâhi, Demirbaş No:631 R. No:11
Tecrid-i akâid, Demirbaş No:916 Risale No:4

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 37

Tefeül-name, Demirbaş No:3110 Risale No:5
Tehzib-i mantık, Demirbaş No:916 R. No:2
Tekrir-i kavanin min el mantık, D. No:4703/7
Tenvir-üs sadır, Demirbaş No:530
Tercüme-i istihrac, D.rbaş No:2984 R.No:2
Terdib-i ulüm, Demirbaş No:2480 RisaleNo:5
Terkib-i bend, Demirbaş No:2471 RisaleNo:1
Tertib-i ayat-ı selât-ı teravih, D. No:4377/1
Tertib-i ulüm, Demirbaş No:538 Risale No:1
Teval-i envar, Demirbaş No:916 Risale No:1
Tuhfe-i hüsam, Demirbaş No:1759 R.No:4
Tuhfe-i vehbi, Demirbaş No:5473
Tüllab, Demirbaş No:2763
Usul-ü hükm, Demirbaş No:2131 Risale No:1
Usul-ü ihrac-ı seni, Demirbaş No:2984R.No:9
Uyun el kalam, Demirbaş No:916 Ris.No:3
Zâd-ül ibad, Demirbaş No:520 Risale No:1
Kaynakça M.S. GÜRSEL ÇORUM HASAN
PAŞA KÜTÜPHANESE ÜNİK VE EL YAZMASI
KİTAPLA

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 38

OSMAN NURİ EFENDİ.

Babasının ismi Ömer'dir. Osman Nuri Efendi Çorum'da yetişen âlimlerdendir. Eserinin ismi Ziya-ül Bedir'dir.

TARİKATCI SEYYİD MUSTAFA EFENDİ (1143=1730)

Fazilet sahiplerinden bir zat olup, Çorum Vilayetine bağlı Osmancıklıdır. Babası Seyyid Abdullah'tır. 1730 senesinde Vezirköprü Müftüsü iken vefat etmiştir (Hicri 1143) Dokuz eseri vardır. Bir kısmı şunlardır:

1-Ruhu's sâlat -El-mecâlüz-zehra fi Hid-meti's-şeriatî'l garra

3-Tercüme-i Tarikat-ı Muhammediyye

4- Haşiye-i Akâid-i nesefiye

5- Şerh-i Akâid-i Adudiye 6- Şerh-i risale-i Hamza Efendi fi haki'f-bey'i ve's-şira el müsemma bi tebyini'f haram.(1)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 39

ÇORUMZADE MUHAMMED HASİB BEY (1199=1784)

Gülşeni Tarikatının şeyhlerinden Sezai Hasan Efendinin (1151=1738) halifelerinden olup, kendi vefatına (mâte mine'l aşk-ı Hasib) tarihini söyleyen Hayrabolu'da (Tekirdağ) ismiyle anılan Camii Şerif avlusunda yatan Çorumlu zade Muhammed Hasib Bey de divan sahibi şairlerden aşık bir zat olup Gülşeni silsilesini (Gülşeni Ebrar) adıyla silk-i nazma çekmiştir. (2) Tayyar Anakök'ün basılmamış "Çorum Tarihi" adlı eserinde Muhammed Hasib Bey hakkında, Çelebizadeler den olduğu, şairliği ve sofuluğu ile tanınan bir derviş olarak bilgi verilmektedir. (3)

MUHAMMED İBN-İ MUHAMMED EI-KADİ

Halveti Tarikatının ârif ve fazilet sahiplerinden bir zat olup, Çorumlu oldukları rivayet edilmiştir. Bir müddet Hakim, Vezir Koca Rağıp Paşanın kitapçılık hizmetinde bulunmuştur.

Eserleri basılmamış olup şunlardır:

1- Şerh-i Fusubi'l hikem

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 40

2-Resale-i nabenat fi beyan-i hatmi'l velâyet'l Muhammediyye (Bu eserini Hicri 1184 = 1775 Miladi senesinde yazmıştır)

3- Esrarru'l Muhammedi ve irşadü' l Ahmedi

4- İsbat-ı hatemü'l enbiya

EBUBEKİR EDİP ÇORUMİ (Damatzade) 1203=1788

Bursalı Mehmet Tahir Efendi üç ciltlik "Osmanlı Müellifleri" adlı eserinin 1. Cildi ulemâ (alimler) bölümünde müellefimiz hakkında şu bilgiyi vermektedir: Fazilet sahiplerinden bir zattır. Ders vekilliği yapmıştır. Sultan Selim hocalığı da vardır.

1203 Hicride vefat etmiş olup kabri İbn-i Kemal'in yanında yol kenarındadır (4)

(1) Osmanlı Müellifleri Mehmet Tahi Efendi C.1s.457

(2)Osmanlı Müellifleri Mehme Tahi Efendi C:1 S.185 (3) Çorum Tarihi Tayyar Anakök S.115

(4)İbn-i Kemal Yavuz Sultan Selim zamanında Şeyhülislamı...300'e yakın eseri vardır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 41

Kabri Edirnekapı haricinde Emir Buhari Tekkesi civarında Eyyüb'e giden caddenin sol tarafındadır. A.g.e C:1 S.352-353

YUSUF BAHRİ ÇORUMİ ?-1828

Ebip ve zarif huylu, zahiri ve batini ilimlere vakıf bir zat olduğu belirtilen Yusuf Bahri, Vezirköprü'de Barı İmamoğlu Muhammed Efendinin oğludur. Tahsilini akaid'e (itikad, inanç ilmi) kadar Amasya'da Şehit Müftüden, devamını da İstanbul' da Erzincanlı Müftüzadeden yapmıştır.

Bundan sonra Mısır'a giderek hadis âlimlerinden Şeyh Murtaza Efendiden, hadis tahsili ederek Çorum'a dönmüş ve yerleşmiştir.

Çorum'da tahsil etmiş olduğu ilimleri yaymaya başlamıştır. (1) Çorum 'a gelince Çorum'da evlendi, Süleyman Feyzi Medresesinde vefat edene karar Müderrislik yaptı. (2)

Edebiyat, kıraat ilmiyle ilgili çalışmaları,

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 42

astronomi ve yükseklik ölçme usulü ile ilgili çalışmaları vardır. Hasan Paşa Kütüphanesinde aşağıda bulunan eserlerinin listesi verilmiştir . (3)

Hicri 1244 (Miladi 1828) tarihinde Çorum'da vefat eden Yusuf Bahri Hazretleri Hıdırlık Mezarlığı Suheyb-i Rumi türbesi yanındaki özel türbeye defnedilmiştir. (3)

YUSUF BAHİRİ ÇORUMİ

Adab-ı ehli zikir, Demirb. No:786 Risale No:4
Ahadis-i mütevatire, De.. No:976 Risale No:2
Ahval-i kitap, Demirbaş No:4672 Risale No:2
Ahval-i enbiya, De.No:3152 Risale No:3
Ata el-feyyaz şifa-i kadı ivaz, Dem. No:363
Bahr el-maari, Demirbaş No:2114
Beyan-ı devran-ı sof'i-ye, D. No:782 R. No:3
Beyan-ı evrad-ı sema, Dem. No:786 Ri. No:5
Beynel ism-i ve sıfat, Dem. No:786 Ris. No:6
Daire-i vaka'a, Demirbaş No:786 Risale No:3
Dür'ül muhtar, Demirbaş No:4787 Ris. No:1
Durrut tahir fi hakkit-i tekbir, Demir. No:214
Ebder ül-mensur, Demir. No:3401 Ris.No:2

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 43

Esrar-name, Demirbaş No:782 Risale No:2
Fezail-i imam-ı ebl halife, Dem.No:1564/ No:1
Füsulü'l beda'i, Demirbaş No:1564 Ris. No:5
Gayret-ül emani, Demirbaş No:3401 Ri. No:1
Hal-i Hızır, Demirbaş No:5243
Hasıl-ı mastar, Demirbaş No:3981 Ri. No:3
Hasıl-ı mastar, Demirbaş No:3981 Ri. No:4
Havra şerh-üs zevra, Demir. No:1107 R.No:1
Haşiye-i dürer, Demirbaş No:4672 Ris. No:5
Haşiye-i irem, Demirbaş No:4672 Ris. No:6
İcazet-name sureti, Demir. No:2673 Ris.No:2
İcazet-name, Demirbaş No:3988 Risale No:3
İsbatt-ül sami, Demirbaş No:1564 Ris. No:3
İhtilaf-ı ehli din bil-hadis, D.No:976 Ri. No:3
İhtilaf-ı fi-vücu el-ihtilaf, D. No:190 R. No:1
İzah-ı kavaid, Demirbaş No:1564 Risale No:6
Kamus-u muhid, Demirbaş No:4511 Ri. No:6
Kaside-i nuniyye, Demirbaş No:3684 R.No:2
Kitab-ı ezkar, Demirbaş No:415 Risale No:1
Kitab-ı usul, Demirbaş No:3981 Risale No:5
Kütüp-ül kıraat, Demirbaş No:3684 Ris.No:1

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 44

Marifet-ül heyet, Demirbaş No:786 R.No:2
Mesail-i feraiz, Demirbaş No:1726 Ri. No:4
Mevahit-ül ebkar, Demirbaş No:415 Ri. No:3
Meşahud-ül esrar-ı kutsiyye,D.No:782 R. N.1
Miftah-ül selat, Demirbaş No:3152 Ris. No:4
Mukaddeme-i Cezeri, De. No:3684 Ris. No:4
Müntehabat-ül eşâr, Demir. No:2116 R. No:1 Neş-i
sağir, Demirbaş No:195 Risale No:1
Niz'a beyan-ı ebu Sina ve Farabi,D.N:4672/3
Refil-ül hiceb, Dem. No:3156 Risale No:5
Risale-i akaid, Demirbaş No:976 Risale No:1
Risale-i beyan-ı vahded'i vücud,D.No:782/4
Risale-i dua, Demirbaş No:561
Risale-i el beyan, Demirbaş No:3684 R. No:5
Risale-i eşkâl-i te'sis, Demirbaş No:3043/2 Risale-i
eyyühel veled, Dem.No:3208 R.No:1
Risale-i feyz-ül vâheb,Demirbaş No:3253/1 Risale-
i hakikat-ı tevhid, De. No:3150 R.No:1
Risale-i kat'ı a fi neşn'i kebir, D. No:190/2
Risale-i kazıyye, Demirbaş No:5044 Ris.No:7
Risale-i mantık, Demirbaş No:5044 R. No:8

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 45

Risale-i mantık, Demirbaş No:5056 R.No:3 Risale-
i mekaid-i tevsikiyye, Demir. No:786 Risale
No:1Risale-i muli, Dem. No:786 No:8
Risale-i müntehabat,Demir.No:5539 R.No:10
Risale-i nazm- ulüm, D. No:3156 Risale No:4
Risale-i şer'i helâl, Demir. No:4672 Ri. No:4
Risale-i ül-ümme-d-i tarif, Dem.No:2707/1
Risale-i vakf-ı hemze. Dem. No:190 Ri. No:3
Rükuz-ül Şatıbiyye, Dem. No:3684 Ri. No:3
Selâvat-ı şerefiyye, Demir. No:786 Ri. No:7
Şerh-i akreb el tarık, Demir. No:3150 R. No:3
Şerh-i cem-ül cevami, De. No:1564 Ri. No:2
Şerh-i elifyye, Demirbaş No:2686
Şerh-i hizb-i el-emani, Demirbaş No:202/1-2 Şerh-i
hizb-i neveviyye, Demirbaş No:627/3
Şerh-i hülâsa-i hesab, Demirbaş No:3046/2
Şerh-i isagoji, Demirbaş No:5032 Ris. No:2
Şerh-i kıyas, Demirbaş No:5044 Risale No:6
Şerh-i makamatı Harir'i, D. No:1564 R. No:8
Şerh-i miftah, Demirbaş No:1564 Risale No:7
Şerh-i mukaddeme-i cezeri, D. No:3684/6

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 46

Şerh-i telhis, Demirbaş No: 4787
Şerh-i telhis-i miftah, Demirbaş No:1564/9
Taharet-ül üşur fî kıraat-ı neşir,D.No:195/2
Telmis kazide-i bürde, De.No:578 Ris. No:6
Telmis kaside, Demirbaş No:578 Risale No:7
Telmis kaside-i bürde, Demir.No:578 R. No:8
Tarikad-ı Muhammediyye,De.No:3156 RNo:7
Tefsir-i Fatiha, Demirbaş No:4787 Ris. No:2
Tefsir-i gayat-ül emani, D. No:4787 R No:3
Telhis-ül miftah, Demirbaş No:2428 Ris. No:2
Tercüme-i şerh-i kaside-iTantaraniyye,2097/3
Ukud-ül cevahir-i münefe, D.No:415 R. No:2
Usul-ü kavaid, Demir. No:1564 Risale No:4
Kaynakça M.S. GÜRSEL ÇORUM HASAN
PAŞA KÜTÜPHANESE ÜNİK VE EL YAZMASI
KİTAPLA

EBU'S-SUUD Efendi (Hoca Çelebi) 1490-1574

1940 tarihinde İstanbul'un Müderris köyünde doğduğunu bazı kaynaklar belirtmişlerse de, vakfiyesinde doğum yerinin, Çorum İskilip İlçesi

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 47

olduğu anlaşılmaktadır.

Babası zamanın ünlü bilginlerinden Şeyh Yavsi adıyla anılan İskilipli Şeyh Mustafa Efendidir. Annesi Ali Kuşçunun kızı Sultan hatundur. Ebu's-Suud Efendi, hoca Çelebi ismi ile anılır. Babası İskilip'in İmadi köyünden olduğu için El-İmadi ismi ile de yad olunurdu. Çocukluk ve gençlik yıllarında dersleri babasından, sonraları devrin ünlü bilginlerinden İbn-i Kemal, Müeyyed zade Abde'l Rahman ve Mevlana Seyid Karamaniden dersler aldı. Henüz öğrenim görürken Sultan II. Beyazıt, Ebu's-Suud efendiyi Çelebi olarak vasıflandırmıştır. 30 akçe ile taltif etmiştir. Tahsilini tamamlayınca birçok medreselerde müderrislik yapmış, hocası Mevlana Seyyid Karamani'nin kızı Zeynep hatunla evlendi.

1516 tarihinde İnegöl İshak Paşa Medresesine Müderris olmuş,1520 tarihinde bu görevinden azl edilmiş, on ay sonra İstanbul Davut Paşa Medresesine,1522 tarihinde Gebze Medresesine,

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 48

ertesı yıl Bursa Sultaniyesine, 1528 tarihide de Şah-ı Seman Müftü Medresesinde Müderrislik yapmış,1533 tarihinde, Bursa Kadılığına, 1537 tarihinde Rumeli Kazaskerliğine,1545 tarihinde Şeyhülislak ve Müfti'l Enam olmuş ve 28 yıl 11 ay Şeyhülislamlıkta bulunmuş.

Tefsir ve fıkıh alanında en büyük bilginlerindendir. Kanuni Sultan Süleyman, Ebu's-Suud efendiye konuşma ve yazışmalarında, Hak yoldaşım, Sinde sırdaşım, Ahiret karındaşım, Tar'k-ı hakta yoldaşım diye konuşur ve yazardı.

II. Sultan Selim kendisine saygı ve edep gösterirdi. Kıbrıs Seferi için fetva talebinde bulunmuştur. Alman şairi Goethe bir şiir yazarak Ebu's-Suud efendiye ithaf etmiştir.

22 Ağustos 1574 Hicri 982 tarihinde vefat ettiği zaman, gıyabında Mekke-i MüKerreme ve Medine'de gıyaben cenaze namazı kılınmıştır. Eyüp'te Hazret-i Halid yakınlarında aile kabristanında yatmaktadır.

İskilip'te bir cami, İstanbul'da bir hamam ve Eyüp'te bir sübyan mektebi yaptırmıştır.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 49

Eserleri;

İrşad-ul Akl-ı selim,

Menzil Kur'an-ı Azim,

Mecmua-i fetva-i veya Kitab-ül hitaf-ı fi'illi mesh-i ale'l hufaf,

Mevkuf-ül uku-l fi vakf-ül kenkul,

Taharet-ül feth-i minel keşşaf,

Gamerat-ül melik-i fi evvel-i kasr-ül ami minet telvih,

Sevahib-ül enzar-ı fi eva-il'i menzar.

ABDULKADİR (KARA MÜFTÜ) ?-H.1201

Çorumlu Emirler veya Emirahmedler diye anılan bir ailenin çocuğudur. Genç yaşta babasının vefatı üzerine, annesinden ziynet altınlarını isteyerek okumak amacıyla İstanbul'a gitmiş, orada tahsilini tamamlayarak Çorum Müftülüğüne tayin olmuştur. Simasının esmer olması nedeniyle, Kara Müftü diye anılmıştır. Çorum'da 40 yıl kadar müftülük yapmıştır. Müftülüğü Şeriye Sicili Hicri

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 50

1176'da tasdik edilmektedir. Saçaklı zadenin Velediye isimli risalesinin Çorum'da şerhi bulunmadığından, Abdulkadir Efendi tarafından 73 sayfalık Kadiriyye ismi ile şerh etmiştir. Bu kitabından başka eserine rastlanmamıştır. Hicri 1021 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Ulu Mezardadır. Miras kalan şahsi kitapları Ahmed Feyzi Kütüphanesine nakledilmiştir. Kitapları halen Çorum Hasan Paşa Kütüphanesinde bulunmaktadır. 14. yy. Günümüze Çorumlu Şairler Antolojisi'nde on şiirini yayımladı. Bakınız Merkez ilçe yatırımlar bölümü Kara Müftü Abdulkadir efendi.

Abdulkadir Kara Müftü Çorumi
Haşiye-i Velediyye, Demirbaş No:4691 Risale No:3

ARİF HACI ALİ 1806-1863

1806 tarihinde Çorum'da doğdu. Leblebici oğullarından hacı Osman Efendinin oğludur. Medrese öğreniminden sonra, İstanbul'a gitti ve tahsilini bitirince Çorum Kurdoğlu Süleyman Ağa Medresesine Müderris oldu. Burada bir kitaplık

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 51

kurdu. Bir süre sonra babasının yerine Çorum Müftülüğüne atandı. Sivas'a sürgüne gönderildi. Orada sekiz yıl kaldıktan sonra Çorum'a döndü. 1863 tarihinde vefat etti. Şiirlerinde Arif Mahlasını kullanırdı. 93 sayfalık bir divanı vardır. 14. yy. Günümüze Çorumlu Şairler Antolojisi'nde bir münacatı, bir naattı, bir mersiyesi ve beş şiiri yayımlandı.

KARA HALİL EFENDİ 1804-1880

1804 tarihinde doğdu. Çorum Mecitözü Saday Bucağı Kürt köyünde Mustafa efendinin oğludur. İlkeğitimini Amasya'da yüksek öğrenimini Konya ve İstanbul'da Vidinli Hoca Mustafa efendiden dersler aldı. 1835 tarihinde müderris oldu.

1938 tarihinde İptidai Haric rütbesine erişerek Sırrı zade Mescidi Vahit bey Müderrisliğine getirildi. Bu ara Fetvahaneye devam ederek Müsevvid oldu. 1861 tarihinde Fetva Emaneti Baş Müvessitliğine yükseldi. 1864 tarihinde Mahreç Tevalisi, 1865 tarihinde Askeri Kes samlık, 1866

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 52

tarihinde Fetva Emirliğine,1867 tarihinde Mekke payesine,1868 tarihinde İstanbul payesine ,1869 tarihinde de Hacca gitti. 1870 tarihinde Şeriye Tetkikleri meclisi,1871 tarihinde ikinci defa Fetva Emirliğine,1873 tarihinde Anadolu Kazaskerliği payesi verildi. 1877 tarihinde Meşihat makamına getirildi 9 ay Şeyhülislamlık yaptı,Halil efendi azledilince Ayan üyeliğine devam etti,1880 tarihinde İstanbul'da vefat etti. Kabri Fatih Camii bahçesinde dir.

MEHMET ATIF İSKİLİBİ1876-1926

1876 tarihinde Çorum İskilip Toyhane köyünde doğdu. 1891-1902 tarihleri arasında İstanbul'da medrese tahsili yapmış, Dar ül-fünun'un İlahiyat bölümünü bitirmiştir. İstanbul Fatih Camisinde Dersalem olarak çalıştı. Hakkındaki iddialarüzerine Bodrum'a sürüldü, bir müddet sonra İstanbul'a döndü ise de tekrar Sinop'a sürgün edildi. 1924 tarihinde yazdığı Frenk Mukallitliği ve Şapka adlı eseri 25 Haziran 1925 tarihinde çıkan Şapka Kanunu na muhalif görüldüğü için Giresun'da

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 53

kurulan İstiklâl Mahkemesinde yargılandı ve suçsuz bulundu ise de 26 Ocak 1926 tarihinde Ankara İstiklâl Mahkemesinde çıkartıldı kendisini savunma gereğini görmedi. Mahkeme tarafından suçu sabit görülerek asılması için karar verdi. Bu karar üzerine idam edildi. Hayat hikâyesini anlatan bir Türk filmi yapılmıştır.

MUHAMMED İBN-İ ÇORUMİ

Halveti Tarikatının arif ve fazilet sahiplerinden bir zat olup, Çorumludur. Bir müddet Hekim Vezir Koca Ragıp paşanın kitapçılık hizmetinde bulundu. Eserleri el yazması kitap halindedir.:Şerh-i fusus-ul hikem,Risale-i nebadat fi beyan-ı hatm-ül velayet-ül Muhammediyye 1184,Esrar-ül Muhammediyye irşad-ül Ahmed-i isbat-ı hatemet-ül evliya.

MUSTAFA VAZİH İBN-İ İSMAİL1733-1831

Ulemadan ve tarih ilmi müntesibi-rundan ve şair bir zattı. Amasya Müftüsü Çorumlu İsmail

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 54

efendinin oğludur. Annesi Çorumlu Kürkçü oğullarındandır. İlk derslerini müderris olan babasından aldı, Gümüşhaneli Ebubekir ve Şeyh zade Vecihi'den dersler görüp icazet aldı. İstanbul'un çeşitli medreselerde okuyarak müderris oldu. Amasya Sungur oğlu Medresesinde Müderrisliğe başladı. Babası vefat edince Amasya Müftülüğüne atandı. Yazdığı Amasya Tarihinin girişinde kendisini; Valid'i macidim zevil mahisin vel mahamedim Çorumlu İsmail efendi demektedir.

Öşür için verdiği fetvadın dolayı Limmi Adasına sürüldü, sürgüne giderken, Sivas Valisi Zaralı zade Lütfullah Paşa tavassutuyla sürgün yeri Tokat'a alındı. Bir yıl sonra af edilerek Amasya'ya döndü. 1931 tarihinde Amasya'da vefat etti. Eserleri: El balabil-ür rasiye fi mesail-i riyazi Amasya isimli tarih kitabı, Gül deste-i gülistan ve Tuti-i Vazıf divanı vardır. 14. yy. Günümüze antolojisinde üç kıta ve bir beyti yayınlandı.

Mustafa Vazih Amasya Müftüsü Çorumi
Risale-i tuti, Demir. No:1863 Risale No:4
Risale-i Tuti, Dem. No:1888 Risale No:2

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 55

YAVSİ MUHAMMED MUHYİDDİN İM ADI

Çorum İskilip'te doğumludur. Ebus-suud efendinin babasıdır. Esas ismi Muhyiddin dir. Zahiri ve batini ilimlere vakıf olan ender alimlerdenidir. Resmi ilimleri, babası İskilip Zeyniye tekkesi şeyhi Mustafa efendiden ve diğer ilimleri, Mevlâ'na ve Ali Kuşçudan tahsil etmiştir. Muhyiddin, Yıldırım Beyazıt'ın Amasya'da bulunduğu zaman öğretmenliğini yapmış, Beyazıt hocasının ilimlere bir kene gibi yapıştığını görerek Yavsi lakabını takmıştır. Babası vefat edince İskilip'e gelip Zeyniye Tekkesi şeyhi oldu.

Beyazıt tahta çıkınca hocasını unutmadı, İstanbul'a davet etti, İstanbul Müderris Tekkesini yaptırtarak oraya yerleştirdi, Muhyiddin'i Hünkar Şeyhi tayin etti. Sonradan İskilip'e geldi ve burada vefat etti. Vefatından sonra Ebus-suud efendi tarafından babasının türbesini yaptırmıştır. Eserleri: Şerh-i alâ varidat-ı kübra li'sh şeyh Bedreddin Simavi, Talikat-ı alâ tefsir-ül Beyzevi, Risale-i fi ahval-üs süluk.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 56

AK ŞEMSEDDİN (ŞEMSİ) 1389-1459

Asıl adı Mehmed Şemseddin b. Hamza dır. Osmancık'ta 1389 tarihinde doğduğu, ilk bilgileri babasından ve Şeyh Bedreddin'den aldı.

İyi bir medrese öğreniminden sonra Osmancık Medresesi'ne Müderris oldu. Tasavvuf, tıp, eczacılık ve edebiyatla ilgilendi. Ankara Hacı bayram-ı Veliye bağlandı ve onun halifesi oldu. Şeyhinin vefatından sonra Osmancık, Beypazarı ve Göyüncük'te dersler verdi.

İskilip Medresesindeyken, II. Murad Ak Şemseddin'e Şehzade Mehmed'e (Fatih) hocalık yapma görevi verdi. İstanbul'un fet-hinde ve alınmasında manevi açıdan büyük katkıda bulundu. (Fetih sırasında, daha önceleri İslâm ordularının İstanbul kuşatmasında şehitlik rütbesine eren Ebu Eyüp el-Ensari'nin kabrinin yerini göstermesi,Türk ordusuna büyük bir manevi güç verdi) Fethin sonunda Göyüncük'e yerleşti. Derslerine orada devam etti ve 1459 tarihinde vefat etti. Eserleri: Mad-det-ül hayat, Kitab-ı tıp, Halli müşkülât, Risalet-ül Nur'riyye vel makamât-ı evliya.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 57

GENÇLİĞE BİR BAKIŞ

Gençlik kavramı, insan hayatında çok önemli bir döneme verilen isimdir. Bu dönemde, çocukluk yılları geride kalmış hareketli ve atak, biyolojik ve psikolojik yönlerden değişikliklere uğramış genç kız ve delikanlılar çeşitli sorunlarıyla karşımızdadırlar. Çocukluğunda anne ve babasını, ilköğretimde öğretmenlerini model olan gencimiz, bu dönemde kendisini merkez model kabul etmektedir.

Ailesinde, okulda, işyerinde ve çevresinde anlaşılmaz değişken tavırlar sergilemektedir.

Bu çalkantılı dönemde, kendisini mazur kabul ettirecek nedenlerde yok değildir. Erkek olsun, kız olsun karşı cinse ilgi artmıştır, okulda veya çevresinde arkadaş grubuna katılmıştır. Oyun ve eğlencelerle günlerini dolu dolu yaşamak ister. Hava atma, gösteriş, oyun ve eğlence imkânı

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 58

sağladığı için teknolojik ürünlere büyük rağbet gösterir.

Bir yandan oyun ve eğlence içinde günlerini geçirirken, diğer yanda da gelecek için planlar yaparlar. Çünkü bir dönüm noktasındadırlar. İstedikleri, sevdikleri bir mesleği seçecekler, yoksa mecbur kaldıkları bir mesleği mi? Üniversiteyi kazanacaklar mı, yoksa hayal kırıklımı yaşayacaklar? Kendilerine ait bir işi olabilecek mi? Sonrası askerlik vardır, nişan ve evlilik... Bunlarda meslek seçimi kadar önemlidir kısaca o,yol ayrımında ve çözülmesi gerek sorunlarla baş başadır.

Bu ahval içinde kompleks bir mizaca sahiptirler. Birinin sergilediği tavrı diğerlerinde bulamayız. Müşterekte özellikler diyebileceğimiz düşünce, duygu ve tavırları da vardır: Her şeyin iyisini, doğrusunu bilen odur, güzeldir veya yakışıklıdır, akıllıdır, bir takım şeylere kavuşmaya herkesten önce o layıktır. Ailesi, öğretmenleri, çevresi, iş arkadaşları onu anlamamaktadır. Bu

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 59

yüzden zaman zaman bağıırır isyan eder, kimi zaman içine kapanır ağlar...

Zannederler ki; sadece kendileri genç olmuştur. Gençlik köprüsünden ilk defa kendileri geçmektedir. Nicelerinin o köprüden geçtiğini bilmezler, bilmek ve anlamak istemezler. Bir de hayalleri vardır gençlerin, o hayallere göre kurarlar pembe dünyalarını. Ama gerçekler, acı gerçekler zamanla kendini gösterir ve kabul ettirirler.

Yine zannederler ki, bu tazelik ve güzellik sürecektir ömür boyu... Ailesinde, çevrede dünün taze ve güzellerinin bugün beli bükülmüş, saçı dökülmüş, yüzü kırışmış halleri canlı canlı görseler de değişmez bu aldatan yanılgı...

Kimi zaman onların olumsuz düşünce ve tavırları “gençliğine” verilir, görmemezlikten gelinir. İleride olumlu bir kişilik kazanacağına inanılır ve sabır öğütlenir. Kesin tavır ve iddialarının yaşları icabı olduğunu Cenab Şehabettin bir vecizesinde şöyle belirtir:

” Daima 'bilirim!' Mi diyor gençtir; her şeye 'olabilir!' Mi diyor ihtiyardır” Oscar Wilde'de

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 60

bu düşüncededir ve şöyle der: "Yaşlılar her şeye inanırlar; orta yaşlılar her şeyden kuşkulanırlar, gençler de her şeyi bilirler"

Aslında gençler idealist bir yapıdadırlar ve iyi örneklerle ihtiyaçları vardır. Onlara, gençlik çağının sorumsuzca harcanan zaman olmayacağını, hayat boyu mutluluğu sağlayacak iyi ve faydalı alışkanlıklar kazanmak için bir fırsat olduğunu belirten kişilere, rehberlere ihtiyaç vardır. Bu rehberler anne babalardır, öğretmenlerdir, çevresinde onlara etki edebilecek, sevdikleri, saydıkları kişilerdir. Bir takım korku ve vehimlerle gençlerin idealden, düşünceden, maneviyattan mahrum yetişip, günlerini oyun, eğlence, magazin ve paparazi türleriyle, şehveti arzular ve ahlak dışı davranışlar istikametinde geçirmelerini istemenin, onların ve toplumun geleceği açısından ne büyük bir tahribata sebep olabileceği unutulmamalıdır.

Gençlerin yanlış yönlere ve tavırlara kanalizasyon edilmelerine ne yazık ki medya ve televizyonlar ve onlarda birtakım sorumsuz, ölçü tanımayan, aykırı kişilerin arz-ı endam etmesi, makbul ve rağbet

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 61

edilen kişi muamelesi görmelerinin büyük bir etkisi olmaktadır. Bir menfi etkileşimi ifade için Montesquieu der ki:"Milletin genç unsurları bozuk olamaz. O ancak yetişkin adamlar bozulduğu zaman bozulur" iyi bilinmelidir ki; topluma kötü örnek olanların, çeşitli isimler altında baş tacı edilmesi, gençlerde daha büyük bir tahribata yol açmaktadır.

Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmayı hedefleyen ve yeterince gelişemeyen, üretemeyen bir ülkenin şu andaki düzeyi yeterli görmesi mümkün değildir. Bunun için yapılması gereken çok şey vardır: Bunlardan birisi de geleceğimizin teminatı olan gençlerimizi; kendilerine güvenen, çalışkan, bilgili, ahlaklı, sorumluluk hissine sahip kişiler olarak yetiştirmektir.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 62

BİR KİTAPTAN SANAT VE KÜLTÜR ÜSTÜNE NOT

Ordinaryüs Prof. Dr. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun 1987 yılında yayımlanan “Zora Dağlar Dayanmaz” adlı eserinin bazı notların, önemine binaen aktarmak istiyorum. Sanattan, siyasete kadar her alanda tartışmaların yaşandığı, değişik fikirlerin sergilendiği günümüz Türkiye'sindeki ahvalimize yıllar önce ışık tutan ve işaret eden görüşler ve kanaatler...

Eser; Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları 787 genel numara. Kültür Eserleri Dizisi 85 numara ile yayınlanmıştır. Ankara 1. baskı. Semih Ofset Matbaasında basılmıştır. Esas olarak Ord. Prof. Dr. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun 1929-1932 yılları arasındaki Avrupa intibalarını ve günlüğünü ihtiva etmektedir. Avrupa'nın şair ve ediplerinden yaptığı nakiller, görüş ve kanaatler kitabın önemini arttırmaktadır. İlginç kabul ettiğim görüş ve nakillerden birkaçını sıralıyorum:

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 63

Sayfa 24'de: Şair ve şaheserler hakkında, Fransız ediplerinden Anatole Frans'ın kitabından şu nakilde bulunuyor: “Şairler, sanatlarının kanunlarını fazlaca münakaşa ihtiyacında değildirler. Münakaşa ettikleri taktirde masumluklarını ve güzelliklerini kaybederler ve sudan ayrılan balıklar gibi nazariyenin kuru sahasında boş yere bocalamaya başlarlar.

Güzel bir mısra elyafımız üzerinde gezdirilen bir mızrap gibidir. Şairin bizde harekete geçirdiği şey, kendi düşünceleri değil, bizimkilerdir. O, bir sebeptir. Kendisini anladığımız zaman, onun kadar biz de şairiz.

Geothe'nin derin bir sözü var.”Yaşayan biricik eserler, şeraitin yarattıklarıdır. İçinde doğruları yer ve zamanı tanımadıkça onları şuurlu bir aşk ile anlayıp sevmek imkânsızdır. “Bu görüşlerin şiir, şair ve şaheserler konusunda zaman zaman yapılan tartışmalara ışık tutacağı kanaatindeyim.

Sayfa 26'da: Claude Farrere'nin 1930'da

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 64

Türkiye konferansından nakilde bulunuyor. Konu: din, medeniyet, kültür ve tarih üzerine.”Atalarından kalma dini bırakmışlardır, cezasız kalmayacaktır.

Türkler, medenileşmeyi yanlış anlıyorlar. Dini ve maziyi çiğneyip yerli renklerden mahrum olarak Avrupalılaşmak bir hata, bir tehlikedir. 1908'de Hamid'i tahtan düşüren Türklerin Türkiye'ye getirdiği felaketi nasıl haber verdimse,şimdi de İslam'dan yüz çevirme yüzünden karşılaşacakları felaketi işaret ediyorum.

Ferrere'nin bahsettiği gibi din (İslam) bırakılmıştır ama bir fetret devri yaşanmıştır. Bu yüzden olacak ki, İslam ülkelerinde aleyhimize propaganda yapılmıştır. Emperyalizm taktiği başarılı olmuş ve ön yargılar, soğukluk, tartışmalar halen devam etmektedir.

Sayfa 60'da: Hayatının on beş yılını İran ve Türkiye'de geçiren ihtiyar bir Alman'ın Türkiye hakkındaki görüş ve kanaatinden bazılarını zikrediyor. Şu anda da devam ettiğine inandığım bize (!) ait zihniyetin, kafa yapısının yıllar önce objektif olarak dile getirilmesi, yani aşağılık

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 65

kompleksi, Avrupa hayranlığı, hayalcilik, fikirlere tahammülsüzlük, hoşgörüsüzlük...

Bazı işler için kendimizi hoş görmemek. Avrupalıya lüzumundan fazla değer vermek itiyadımız (alışkanlık) Bir hastalık halinde geniş yürekli insanların konuşmasındaki, zevki tatmaktan mahrumuz gibi reeli bırakıp reel üstündekilere sataşmak.

Vasıtaları olmayan gayeler peşinde dolaştırmak, sanki bir ikinci tabiatımız. Dimağımızda başkalarının fikirlerini hoş görmek hücresi teşekkül etmemiş.

Bu kanaat ve düşünceleri değiştirebildik mi? Ne dersiniz?

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 66

ÇAĞLARI AYDINLATANLAR

Her asırda yaşadıkları mekânı ve zamanı aydınlatan, bulundukları topluma örnek ve önder olan nice büyük insanlar gelip geçmiştir. İslâm toplumunda, Müslüman beldelerinde bu büyük insanlar daha bariz bir şekilde görevlerini ve telkinlerini göstermişlerdir. Onlar güneş olmuşlardır, onlar yıldız olmuşlardır. Gittikleri her yeri aydınlatmışlardır, ısıtmışlardır, kaynaştırmışlardır. Karanlık geceleri de ay ve yıldız olarak aydınlatma görevini yapmışlardır.

O yıldızlar ki; iki cihan saadeti Efendimiz tarafından övülmüşler, yolumuzu aydınlatan birer yıldız olarak vasıflandırılmışlardır. O yıldızla hâlâ bütün Anadolu'yu aydınlattığı gibi bulunduğumu toprakları Çorum'umuzu da nasibtdâr kılmıştır. Kereb-i Gazi ve Suhib-i Rumi, Yusuf-u Bahri, şeyhler, mutasavvıflar, ulema ve sülehadan nice zatlar... Onlar İslâ beldelerinin manevi

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 67

mimarlarıdır. Sıkıntı, yokluk, şaşkınlıkla kuşatılan gönüllerin mimarları olmuşlardır. Hakka, hakikate çağırmışlardır. “Ne olursan ol yine gel. Yüz bin kere tövbeni bozsan da, yine gel !” diyerek ilahi coşkuyu dile getirmişlerdir, ümitsizliği yok etmişlerdir. Onlar Mevlâna Celalettin Rumi dir, Yunus Emre'dir. Şiraz'ın gül bahçelerinde Şeyh Sadi'dir. Daha önceleri de; Hasan Basri Hazretleri, İmam-ı Azam, İmam-ı Şafi, İmam-ı Malik, imam-ı Ahmet b. Hambel ... ve Allah C.C. Sevgilisinin dört seçkin dostudur onlar. Evliyalar Serveri'nin kutlu sözlerinde buyurduğu gibi “yıldızlardır” onlar.

Dışımız değil ama içimiz karanlık, gönlümüz de kesvet, müzeye kaldırıp sergilenen eşyalar gibi unuttuğumuz veya unutmadığımız nice güzel hasletlerden uzak, ne İslâm'i, ne insani, kaba saba, telaş içinde geçen bu hayatımızı düzeltmek, kendimize gelmek, iç dünyamızı zenginleştirmek, biraz nefes almak, kulluğumuzu unutmamak için, inanıyorum ki; onları dinlemekte büyük faydalar vardır.

[**Kitap başına gitmek için tıklayınız!**](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 68

İlk veciz; Allah C.C. Sevgilisinin sadık dostundan "Hiç bir felaket yoktur ki ondan daha büyük bir felaket bulunmasın"

Hazreti Ebubekir R.A. Zinnureyn'den bir vecize:"Kabir Ahretin ilk, dünyanın son menzilidir. Kime zorlaştırılırsa, ötesi daha zor, kime kolaylaştırılırsa ötesi daha kolaydır"

Hazreti Osman R.A. İlim beldesinin kapısından "Çocuklarınızı bu güne göre değil, yarına göre hazırlayınız"

Hazreti Ali R.A. İşte günümüzü aydınlatan ve düşündüren vecizesi:"Ebedi olmayanın ilmi, sabrı olmayanın dini, korkusu olmayanın iffeti olmaz"

Hasan Basri Hazretleri, gönüller Sultanı Mevlâna nasihat, tövbe, tefekkür, ömür israfı, kulluk konusunda 700 yıl önceden sesleniyor:

"İçinden gelmeyene, dışarıdan verilen nasihatın faydası yoktur."

"Eğer ömür geçip gittiyse, dalı budağı kuruduysa, onu tövbe suyu ile tazelerdir"

"Hangi kimsede tefekkür varsa; o kimse için her şeyden ibret vardır"

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 69

"Asıl büyük israf; ömrün boş yere harcanmasıdır. Çünkü bir saatlik ömür yüz bin dinarla geri çevrilmez"

NE DERSİNİZ? BÜYÜK ŞAHSİYETLERİN BU SÖZLERİNDEN HİSSEDAR OLMAK GEREKMEZ Mİ ?

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 70

55 YIL ÖNCE ÇORUM VE BU GÜN

Merhum M. İhsan Sabuncuoğlu'nun 1972 de yayınladığı “ÇORUM TARİHİNE AİT DENEMELERİM” adlı kitabının 1. kısmı 24-27 sayfalarında Prof Dr. Hıfzı Veldet'in bir makalesini iktibas etmiştir. Bu makale 04-08-1949 da Cumhuriyet Gazetesinde yayınlanmıştır. 55 yıl kaleme alınan bu makalede; Çorum tarihine ait kısa bilgilerden başka, o yıllardaki Çorum genel görünüşü ve imkânları hakkında bilgiler mevcuttur. Bugün ulaştığımız yüksek seviyenin ve imkânların dün ile mukayeseni yapmanın faydalı olacağına inanıyorum. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu “ÇORUM'UN FACİASI” başlığı ile makalesinde şunları yazmaktadır:

“Bu defa, ambarlarında yangın çıkan vapurdan değil, o vapura ismini veren şehirden bahsetmek istiyorum. Yazıyı okuyup bitirdikten sonra, başlığının trajik olup olmadığını okuyucularım tamir etsin!

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 71

Çorum kelimesinin etimolojisini ve tarihi aslını bilmiyorum.

Bildiğim bir şey varsa o da, bu ismi taşıyan şehrin son 35-40 yıllık siyasi tarihimize bir menfa olarak geçmiş olmasıdır. Abdülhamit Devrinin Anadolu'daki başlıca sürgün ve ceza şehri Sinop'tu. İttihatçılar siyasi muararızlarını (söz atan)sürmek için Çorum'u seçtiler. Birçokları arasında Refik Halid'de oraya nefyedildi (sürügün) ve meşhur “Memleket Hikâyeleri'nden bazıları da Çorum'un halk adetlerini tasvir etti.

Cumhuriyet Devrinde bir kısım ittihatçılar İstiklal Mahkemesinde mahkûm oldukları zaman, bunlar Hüseyin Cahid'de Çorum'a sürüldü. Onun bu kasabaya dair bir şey yazıp yazmadığını bilmiyorum. Fakat sürgün kararı kendisine tebliğ edildiği gün Çorum'un nasıl bir şehir olduğundan haberdar olmadığını bilmiyorum. Bunu Çorum'da kendisi anlatmış ve çorak bir Orta Anadolu şehrine sürüldüğünü zannedenlerin yemyeşil, sulak,ahalisi aklı başında ve az çok münevver bir şehirle

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 72

karşılaştığı zaman hayretini gizleyememiş ve Çorum'daki ikametinden memnun kalmış.

Eski Osmanlı Devrinde Çorum büyük bir felaket geçirmiş: Zannedersem İkinci Beyazid Zamanında vuku bulan çok şiddetli bir yer sarsıntısında şehrin büyük bir kısmı harap olmuş. Bu zelzeleden bahseden eski bir tarihte:”Çorum şehrinin iki sülüsü yere battı“ diye okumuştum. O zaman çok geniş can kaybı olmuş.

Çorum'un hangi devirde geçtiği belli olmayan bir de efsanesi var: Veli Dede adında ermiş bir zat şehrin Ulu Camiinde cemaatle namaz kılıyormuş. Namaz bitmeden birden ayağa kalkmış:”Ey cemaat! Çabuk dışarı kaçın! “ Diye bağırılmış. Halk çıkmış, kendisi de içeride kalmış; o sırada camii yıkılmış ve Vali Dede enkaz altında can vermiş. Bunu ihtiyarlardan dinlemiştim. Belki büyük zelzeleden beri ağızdan ağza nakledilen bir efsanedir.

Vaktiyle Çorum bir kaza merkezi idi. 1894'te Ankara vilayetine bağlı bir sancak (yani mutasarrıflık) ve nihayet Cumhuriyet Devrinde bir

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 73

vilayet merkezi oldu. Ankara ile olan bu eski rabıtası sebebi ile olacak ki; Devlet Deniz Yolları yeni alınan lüks vapura Ankara adını verince, eski Ankara vapuruna da Çorum ismini koydu. Bu suretle Çorum adı bir de deniz faciaları tarihine geçti: Vapur ambarlarında çıkan yangında altmış bir vatandaş can verdi, birçokları da yaralandı. Çorum adında üç yüz binden fazla nüfusu ve yirmi beş bin kişilik merkezi olan bir vilayetimizin mevcudiyetinden bilmiyorum; vatandaşlarımızın kaçta kaç haberdar?

Hele Çorum vilayeti faciasından kimsenin haberi yok. Fakat Çorum vapuru faciasından haberi olmayan kalmadı! Bu yürekler acısı felaket ve vatandaş kaybı, Çorum vapurunu Çorum vilayetinden daha meşhur kıldı.

Çorum vilayetinin bütün dağları eskiden ormanlık imiş. Bugün ormanlar eli baltalı orman cellâtlarından kaç kaç sazi yüksek dağların sarp yamaçlarına sığınmış bir haldı. Zannederim yıllarca önce bu sütunlarda birkaç defa yazmıştım. İlk

[**Kitap başına gitmek için tıklayınız!**](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 74

mektebe başladığım sene idi. Bir gün merhum babamla birlikte Çorum kasabasının dışında dolaşıyorduk. Babam daha çok iniltiye benzeyen bir gıcırdama ile biraz ilerideki ham yoldan şehre doğru ağır ağır ilerleyen odun yüklü birkaç kağnı arabasını göstererek ve içini çekerek benimle o zamanki çocuk seviyeme göre şöyle konuştu;”Oğlum! Ben senin kadarken kasabamıza odun üç saatlik yoldan getirilirdi. Şimdi on saatlik yoldan getiriliyor. Sen benim kadar olunca kim bilir kaç saatlik yoldan odun gelecek?”

Bu hadiseden beri, kırk yıla yakın bir zaman geçti. Odun kağnı yürüyüşü ile yirmi saatlik bir yoldan geliyor. Zaten ağaçların şimdiki vatanına kağnı çıkamaz oldu. Kaçakçı cellâtlar ancak katırla çıkabilirler. Bereket versin son yıllarda linyit imdada yetişti. Çorum'la Osmancık arasında bir taş kömür madeni olduğu eskiden beri malum. Fakat işleten nerede? Körpe çam ve meşe ağaçlarını keyifli keyifli yakmak dururken pis taşkömürü ile kim uğraşacak? Ancak orman idaresi aklını başına alıp bundan beş altı yıl önce kontrolü sıklaştırınca,

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 75

odun pahalandı ve o sırada vilayetin hususi muhasebe müdürlüğüne tayin olan hamiyetli bir memurun, çok defa hayatını tehlikeye koyarak geceli gündüzlü çalışma neticesinde linyit ocakları işletilmeye başladı. Hususi linyit sobaları evlere yayıldı. Halk kömüre alıştı. Başlangıçta istihsal olunan kömür elde kalırken, bugün hususi muhasebe halka kömür yetiştiremez oldu. Şehirliler şimdi yemeğini de linyit sobasında pişiriyor. Kömürün oduna nazaran hem ucuz, hem Kömürün oduna nazaran hem ucuz, hem temiz olduğunu anlamakta Çorum halkı ve milleti hiç değilse elli yıl geç kalmasaydı birçok yeşil dağlar bozkır haline gelmezdi ve böylece bugünkü sel felaketlerinin en az yarısından mahsur kalır ve her yıl yağmur mevsimlerinde yüz milyonlar kaybetmezdik.

Çorum'un kara kömüründen başka tatlı meyveleri ve üzümleri var. Bu vilayetin bağlık bahçelik olduğunu yalnız bizim coğrafya kitapları değil, eski ve yeni yabancı ansiklopedilerin hemen hepsi yazar. Çorum ayrıca bir zahire ambarıdır.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 76

Orada her nevi hububat ve bakliyatın en iyisini yetiştiren bir toprak ve iklim vardır. Kızılırmak çok uzun bir kavis halinde Çorum vilayeti arazisinden akar ve etrafında mükemmel pirinç yetiştirilir. Dahası var; bu vilayette hayvancılık ve dericilik pek çabuk gelişebilir. Fakat ne yazık ki böyle bir vilayet zirai sanayileşme nimetinden, demiryolu irtibatından mahrum kalmış ve bundan birkaç yıl öncesine kadar ziraat müdürleri masa başında evrak havalesinden o da mübalağasız senede yirmi beş, otuzu geçmez. Başka bir şey yapmamıştır.

Çorum böylece pek bakımsız, kıyıda kalmış ve görünüşe nazaran talihsiz bir şehir. Talihli olsaydı Orta Anadolu'nun en zengin ve nüfuslu, en kesif vilayetlerinden biri olduğu halde, sürgünden şöhret kazanmaz, Cumhuriyet nimetinden nasipsiz kalmaz ve ismini verdiği vapurda yangın çıkarak adı deniz faciaları tarihine geçmezdi.

Fakat hakikatte Çorum çok talihli bir vilayet. Yukarıda saydığım tabii servete, biraz himmet halinde halkın zengin ediverecek zirai kudretine

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 77

zengin linyit ve yukarıda söylemeyi unuttuğum tuz madenlerine ilaveten onun altından daha kıymetli gelir kaynakları da var. Derhal söyleyeyim: Bu vilayette Osmanlı, Selçuk, Roma ve nihayet Hitit tarihine ait çok kıymetli ve paha biçilmez eser ve vesikalar yatıyor. Haydi, eli açık bir zengin cömertliği ile Osmanlı Devrine ait vakfiyeleri

İkinci Sultan Beyazıt zamanında yapılan ve üzerinden kaç defa muazzam Osmanlı istila ordularını geçiren, dört yüz elli yıldan beri küçük bir taşı oynamadan dimdik ayakta durup; Kızılırmak üzerinden halka geçit veren Osmancık Köprüsü ve meşhur kitabesini.

Selçuklulara ait kale ve kümbetleri,

Bir Romalı valinin kızı için yaptırttığı ve henüz yapılmış gibi Latince kitabesiyle birlikte yepyeni ve şirin havuzu ile şifalı sularıyla hâlâ bugün de halka şifa dağıtan Beke Kaplıcasını, Yene Roma'dan kalan Gerdek Kaya sığınağını bir tarafa bırakalım.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 78

Fakat en eski medeniyetlerden biri olan Eti Medeniyetinin iki büyük merkezinin Alacahöyük ve Boğazkale'nin Çorum vilayeti içinde. Hitit Tarihinin bu merkezlerde bulunan Yazılı Kaya, heykel, kabartma resim, tuzla tabletlerinden müteşekkil muazzam kütüphane sayesinde aydınlattığını söylersem.

Çorum Vilayetinin çok talihli olduğunu, fakat bu talihlerden kendisi habersiz olduğu gibi millet fertlerinden büyük bir çoğunluğunun da bunu bilmediğini ve bu yüzden vilayet olarak Çorum'un millet olarak da hepimizin neler kaybettiğimizi anlatmakta güçlük çekemezsiniz.

Dört beş bin yıllık bu hazineleri değerlendirmek için rahat yol, ucuz vasıta, temiz otel ve dünyanın dört bucağında yapılacak kesif propaganda lazım. Bunlardan hiçbirisi yok.

Birkaç yıl önce çalışan ve inşaatçı bir vali geldi de oralara yağmur mevsiminde de gitmek mümkün olabildi ve ayrıca kazaları ve bilhassa Osmancık kazasını kendi vilayet merkezi olan Çorum'a bağlayan şose yaptırabildi, şimdi vilayet

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 79

merkezinden beş kazaya da otomobille kış, yaz gidilebiliyor. Bu defa o vali yaş haddini doldurduğu için tekaüt edilmiş. İnşallah yeni gelen vali de aynı yol ve imar faaliyetlerini canla başla kontrol edip yürütür. Malum ya; bizde işler hâlâ şahıslara kaim!

Muhterem okuyucularım, muhterem idareciler, muhterem milletvekilleri ve muhterem Çorum halkı; evet siz Çorumlular! İşte Çorum vilayeti böyle unutulmuş bir hazinedir. Geliniz bu hazineyi el birliği ile değerlendirmeye çalışalım! Bu yapılmadığı müddetçe fakirlik, yoksulluk ve asıl Çorum faciası sessiz, sesiz devam ediyor demektir”

Görüldüğü gibi; merhum Velidedeoğlu'nun Çorum ilinden turizmine kadar birçok özelliğinden bahsettiğini görüyoruz. O günlerden bu güne baktığımızda çok şeylerin değiştiğine, memleketimizin geliştiğine şahit oluyoruz. Yirmi beş bin olan merkez nüfus iki yüz binlere yükselmiştir. Keza il nüfusu iki katına ulaşmıştır. Artık Çorum gelişmiş sanayisi ve temizliği ile ün salmış bir şehirdir. Karadeniz'i İç Anadolu'ya ve

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 80

Ankara'ya bağlayan Çorum; mevcut fakültelerine ilaveten üniversitesine kavuştuğunda da daha fazla gelişecektir.

O tarihlerde odundan kömüre geçen Çorum bugünlerde maalesef içinde yaşadığı hava kirliliği problemini çözmek için Doğalgaza geçmenin hazırlığını yapmaktadır. İl merkezinde ve ilçelerde yapılan barajlar ekonomik katkılarının yanı sıra birer mesire yeri olmakta Çorumlulara imkânlar sağlamaktadır.

Ortaköy Şapinova'nın ve İnce su Kalyonunu tabii güzelliklerinin bulunması turizm potansiyelini arttıracaktır. Bütün olumlu gelişmelere rağmen Çorum'un yeterince tanındığını söylemek zordur. Hâlâ;Çorum ve çevresini haritada Ege Bölgesinde veya bir başka yerde arayan üniversite adayları (!) vardır. Hemşerile-rimizin çoğu Çorum dışında memleketimizi bilmeyen kişilerle karşılaşmaktadır. Netice olarak Çorum'un içeride ve dışarıda tanıtılması ihtiyacı yarım asır öncesi kadar olmazsa da halen devam etmektedir

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 81

İNEBOLU (BİLİNMEYEN SAFRANBOLU)

Bir tarafı denizle, diğer tarafı ormanla kucaklaşan, yeşillikler içinde tarihi dokusu olan, vefasızlığın ve ilgisizliğin hüznü içinde bıraktığı Batı Karadeniz güzeli bir kettir İnebolu.

İster sahilden, ister İsfendiyar sıradağlarını aşarak nereden giderseniz gidin, zengin ve yemyeşil çam ormanlarını geçerek ulaştığınız bu yer yakın tarihin tanıdığı bir liman kentidir.

1873'de ilçe olan İnebolu, Kurtuluş Savaşında silah, cephan ve mühimmatın Anadolu'ya ulaştırılmasında önemli bir rol oynamıştır.

9 Haziran 1921'de Yunan savaş gemileri İnebolu'ya gelmiş, silah ve cephanelerin teslimini istemiş, ret cevabı alınca da İnebolu'yu bombalamıştır. Karşılaştıkları imanlı ve azimli savunma ve mücadele karşısında geri dönmüşlerdir. Bu sebeple 9 Haziran tarihi “Kurtuluş Günü” olarak kutlanmaktadır. 9 Nisan 1924 tarihinde TBMM kararı ile “Beyaz Şeritli İstiklal Madalyası”

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 82

ile mükâfatlandırılmıştır.

Silah ve cephanenin denizden karaya nakillerinde İnebolu kayıkçılarının gayret ve başarıları Yakup Kadri'nin “Vatan Yolunda” adlı anılarında “İnebolu Kayıkçıları” başlığı ile anlatılmaktadır. (Yakup Kadri Karaosmanoğlu İstiklal Savaşı yıllarına ait anılarını bu eserde toplamıştır. Aynı eserde bir İneboluludan dinlediği anıyı Kahraman İnebolu başlığı altında zikreder)

23 Ağustos 1925'de Kastamonu'ya gelen Atatürk 25 Ağustosta İnebolu'ya gelmiş ve Şapka İnkılâbını burada başlatmıştır. Her yıl bu vesile ile gündeme gelen İnebolu, sonra unutulmaya devam eder gider.

Kayık ile kağının, inanç ile azmin Zaferi, şair ve ressamlara ilham kaynağı olmuştur. Şerife Bacılar, Satı Kadınlar ve kundaktaki bebeler, yaşlılar, çocuklar destansı bir şekilde dile getirilmiş, tablolarla canlandırılmıştır. Bu fedakârlık ve kahramanlık örneği tarihi canlandırmak ve unutturmamak için bir anıt olmuş ve İnebolu'yu süslemiştir.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 83

Cumhuriyet öncesinde İç Anadolu'yu Karadeniz'e bağlayan tek geçit durumunda olan İnebolu'da ticaret ve sanayi odası 1881 yılında kurulmuştur. 1960 yılına kadar canlı bir liman ve ticarete sahip olan İnebolu geçmiş günlere vakıf yaşlıların belirttiğine göre, çevre illerden çeşitli ürünlerin bilhassa yumurta ve elmanın başta İspanya olmak üzere Avrupa'ya ihraç edildiği bir yer olmuştur. Bugün için canlı bir limandan ve balıkçılıktan söz etmek mümkün değildir. Küçük tonajlı yük gemileri uğradığı İnebolu limanının ilave tesisleri halen devam etmektedir. Balıkçılık ise kendi iç tüketimine yetecek seviyededir.

Küre ilçesinde çıkartılan bakır printi Etibank tarafından işletilmektedir. Cevher kamyonlarla limandaki tesislere getirilmekte ve gemilere yüklenmektedir. Başlangıçta mevcut olan Küre İnebolu teleferik hava hattı sistemi bir müddet kullanılıp sonra terk edilmiştir.

10 mahalle muhtarlığı ve 81 köy muhtarlığı mevcut olan İnebolu'da geçmişten bu güne

[**Kitap başına gitmek için tıklayınız!**](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 84

süregelen göç sebebiyle (İstanbul'a) nüfusu azalmaktadır. 1997 yılı nüfus sayımına göre toplam nüfusu 26450 dirb merkez ilçenin nüfusu 9400 dür. Oysa canlı bir ticarete sahip olduğu geçmiş dönemlerde bu nüfusun 35000 olduğu söylenmektedir.

Kestane ağaçlarıyla yeşilliğe bürünen “Geriş” ve “İslam” tepelerinin kuşattığı İnebolu,15-20 yıl öncesine kıyasla büyük değişiklikler yaşanmasında da Boyranaltı ve Aşağı Hatipbağı mahallelerinde hızlı bir değişime sahne olmaktadır. Boyranaltı sahilinde yeni apartmanlar, dinlenme tesisleri, tatil köyü, gazinolar, belediye parkaları yapılmıştır. İnebolulu olup parkaları yapılmıştır. İnebolulu olup İstanbul'da yaşayanlar tatillerini burada geçirmektedirler.

Sebze bahçeleri ve meyve ağaçlarıyla bağlık, bahçelik bir görünüm arz eden Aşağı hatap bağı mahallesinde yapılan apartmanlar ahşap evlerin sayısını azaltmaktadır. Bir karış boş yer olmayan bu bahçelerde yetiştirilen elma, erik, armut, fındık, incir, fasulye, domates, salatalık, mısır vb. ev

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 85

ihtiyacını karşılamakta ve Salı, cumartesi kurulan Pazar yerinde iç tüketime arz edilmektedir.

Aşağıdan yukarı çıkmak için 200-300 basamak merdivenle adım adım çıkıldığında, güzel ve alıcı bir manzaraya kuşbakışı bakmak yorgunluğu ve çekilen zahmeti unutturur. Bu güzel manzaraya, yeşile, denize ve İnebolu'ya keyifle bakmamızı sağlayan, adına ”Bakacak” denilen çay ve diğer meşrubatı içebileceğiniz mekânlar vardır. Eski konakları, ahşap evleri, dükkânları ve çarşısıyla adeta bir Açık hava müzesi ve sit alanı görünümündeki İnebolu, bilinmeyen Safranbolu'dur. Bilmeye, keşfedilmeye, ilgiye ve yatırıma ihtiyacı vardır. Su Ürünleri Fakültesinin faaliyete geçmesini, mazisi bir asır öncesinden başlayan liman ilave tesisleri bitmesini,yeni yatırımların olmasını,hücrelerini yenilemek,eski canlılığına kavuşturmak için bekleyen bu kent,sabır ve tevekkül içinde geleceğe bakıyor. Nice güzelliklere sahip Yurdumuzun bu yöresi de tarihi dokusu ve tabiatıyla keşfedilmeyi bekliyor.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 86

KUTLU DOĞUM HAFTASI MÜNASEBETİYLE

Ülkemizin her yerinde olduğu gibi memleketimiz Çorum'da da “Kutlu Doğum Haftası” bir çok etkinlikle kutlanmıştır. 13 Mayıs Salıy Çarşambaya bağlayan gece irdak ettiğimiz Mevlid Kandili camilerimizde Mevlid-i Şerifle ihya edilmiştir.

Hafta boyunca konferanslar, vaazlar verilmiştir. Ulu camii avlusu bayraklarla süslenmiştir. İlerideki yıllarda bu etkinliklerin daha gelişmiş bir şekilde yapılmasını dileriz. Bu Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle değerli emekli öğretmen ağabeyimiz Mustafa Taşçı beye de kendi çapında bir katkıyla, bir çalışmada bulunmuş 10 Mayıs 2003 tarihli dört sayfalık bilgiler demeti hazırlamış tanıdıklarına, dostlarına hediye etmiştir. Kendisini daha önceden yaptığı örnek çalışmalar gibi bu çalışmasını da kutlar, nice güzel çalışmalar ve eserler ortaya koymasını dileriz.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 87

Mustafa Taşçı Bey; Serlevha olarak “Kutlu Doğum Haftası Münasebetiyle” başlığını kullandığı çalışmasında, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in S.A.V. kronolojik hayatını doğumundan vefatlarına kadar madde madde sıralamıştır. Sahife kenarlarında konu ile ilgili şiirler ve atasözleri, ilahiler mevcuttur.

Birinci sayfada 20 Nisan 571 Peygamberimizin doğumu ile ilgili olarak merhum Süleyman Çelebi'nin aşına olduğumuz bir beyti var:

Doğdu ol saatte ol Sultan-ı din
Nura gark oldu semavatü zemin.

615 Müşriklerin eziyet ve işkenceleri.
Habeşistan'a hicret.

616 Hz. Hamza ve Hz. Ömer'in Müslüman olması

Naehl olur muarız-ı ehl
Her Ahmed'e bulunur Ebu Cehl.
İbn'i Kemal.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 88

Her Müslüman'ın bir fravunu vardır;
Her fravunun da bin Musa'sı!

Atasözü

622 Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye
hicreti. Hicri takvimin başlangıcı.

Bu çıplak yollarda ne in, ne de cin
Yalnız iki çift nurdan güvercin.
Bunlar iki dostun ayakları ki;
Yolları göklere bağlayan perçin
Bu çıplak yollarda ne in, ne de cin.

Ayakta Medine Müslümanları,
İslam'ın “Yardımcı” kahramanları.
Resuller Resulü uğrunda feda,
Malları,canları,hanümanları..
Ayakta Medine Müslümanları...

Necip Fazıl

623 Mescid-i Nebevinin inşası. Ezanın meşru
kılınması.

Cennette giden yollar mescitlerden geçiyor

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 89

Mevlâ hep kullarını secdelerde
seçiyor

Laedri.

Denilince bir yere İslâm ülkesi
Gözüm minare arar,kulağım ezan sesi.

B.Gocul

Bu ezanlar ki;şahadetleri dinin temeli,
Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli
!...

M.Akif

628 Hudeybiye Antlaşması. Hükümdarları
İslam'a davet.

Gönül! Güzel olsun yapacağın iş,
Zora dayanmalı, sıkmalısın dış
Önüne çıkacak her türlü insan;
Hak söyle, sabreyle, geniş ol!

Kul Sadi

629 Mute Savaşı. Komutanlar Zeyl b.
Harise,Cafer-i Tayyar ve Abdullah b. Revaha'nın
şehit olmaları ve Halid b. Velid'in askeri dirayeti.

Batılı yıkmak için kuşandığın kılıcın,

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 90

Kabzasında bir dirhem gümüş,
Gümüş de ben olayım !

Nurullah Genç.

630 Mekke'nin Fethi. Kabe'nin putlarından temizlenmesi. Galibin mağlupları af ederek dünyada eşine rastlanmayan bir büyüklük gösterilmesi.

Yolunda can kurban, ne imiş çekilen zahmet?

Sensin ya Resulallah, bütün alemlere rahmet.

Laedri

632 Veda Haccı ve Hutbesi. Müslümanlığın bütün Arabistan'a yayılması. Son tavsiye ve vefat.

Hasılı ey şeyh-i iklim-i vefa;

Sana canım da feda, bende feda!

Hakani.

Onun gelişiyle bütün dünya, doğudan batıya nura kavuştu.

Gönüllere iman, avuçlara rahmet doldu. İnsanlık Allah katında onurlandırıldı. Batıl zail olup, Hak gerçek olarak bilindi. O bizim övüncümüzdür.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 91

Onun adı: Ahmed, Mahmud, Muhammed, Mustafa'dır.

Peygamberimiz, Resulümüz, iki cihan rehberimizdir. Varlığımıza can, dertlerimize dermandır. Allah Peygamberleri içinde geç geldi, uzak yerden geldiği için. Son geldi eksikleri tamamlamak için. Dudaklarımızdan adı eksilmesin. Gönüllerimizden sevgisi silinmesin. Salatımız O'nadır. Selamımız O'na

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 92

GÜNDEMLE GELEN KAVRAMLAR

Ülkemizde ve dünyada meydana gelen olayları iletişimin çok büyük bir hız kazandığı günümüzde anında gözlerimizin önüne sergilenmiş olarak görmekteyiz. Teknolojik alandaki gelişmeler çok şeyi değiştirdiği gibi, değişmesi gereken nice güzellikleri ve insani hasletleri de değiştirmektedir. Bu durum gelecek için kayıplar taşımamıza sebep olan üzücü bir durum olarak kabul edilmektedir. İlim ve teknolojideki büyük gelişmeler herkesi memnun etmekle beraber güç, kuvvetin teknolojinin ahlakını ve hukukun önüne geçmesi hatta onları yok etmesi kabul edilmez bir sonuçtur.

Çağımızda hak, hukuk dikkate alınmaktan güç, kuvvet hegemonyası hakim kılınmak istenmektedir. “Kuvvetli olan haklıdır” felsefesiyle insani ve İslâmi hassasiyetlerimiz yok edilmek istenmektedir.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 93

Ahlaki anlayışımız ne kadar değişmiş ve değişmek üzeredir. Çağlar boyunca, Hakka tapan ve haklının yanında olan, mazluma kol, kanat geren anlayış yerini; bir takım çıkar hesaplarıyla güçlünün yanında olmaya bırakmıştır.

Irak-Amerikan Savaşında yaşanan olaylar ve gelişmeler bazı ahlaki kavramların önemini bizlere hatırlatmıştır: Tahakküm, İstibdat (diktatörlük), zulüm, vahşet, esaret, zillet, hıyanet, vefasızlık örneklerine karşılık adaletin, hürriyetin, şeref ve hasiyetin, sadakatin, ahde vefanın, vatanseverliğin bir milletin varlığı ve bekası için ne kadar lüzumlu olduğunun şuurunu bir kez daha yaşadık.

Bu kavramları daha iyi tanımak, ahlaki şahsiyetimizi kuvvetlendirecektir. İşte bu gaye ile eski Diyanet İşleri Başkanlarından merhum Ömer Nasuhi Bilmen'in 1967 de Bilmen Yayınlarınca neşrolunan “Dini ve Felsefi Ahlak Lügatçesi” isimli kitabından bazı bölümleri sizlerle paylaşmak istiyorum. Ahlaki kavramlar lügat manasıyla açıklandıktan sonra şair ve ediplerimizin beyit ve

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 94

mısralarıyla süslenmiştir.

TEREDDİ: Fenalaşma. Tabiatını değiştirme. Maddi ve manevi kıymetini gaib etmek. Ahlaki bir sukût. Hakiki rehberlerin izlerini bırakan milletler, tereddi ederek medeniyet alemindeki mevkilerinden mahrum kalırlar.

“Payidar olmaz hayatı mahv olur milletin
Sarsılıp bünyanı ahlakı tereddi eylese”Nasuhi.

DENAET: Zillet,alçaklık. Bir şahsın muttasıf olduğ mezellet-i ahlakiye. Kendi menfaatini başkalarının mazarratında aramak pek büyük bir denaettir.

“Müini zalimin dünyada erbab-ı denaettir
Köpektir zevk alan seyyadı bi-insafa hizmetten”
N. Kemal Evet; ülkesini işgal edenlere karşı mücadele etmesi gerekenlerin, düşmanın elini öpmesi ve yaltaklanması tereddi ile zillet ve alçaklık ile açıklanabilir.

ZEBUNKEŞLİK: Kuvvetsizleri ezmek, nasa aciz hallerinden bilistifade gerek fiilen ve gerçek kavlen eziyet ve hakaret etmek hasleti leimanesi.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 95

Zebunkeş Olanlar bilmelidirler ki; kendileri de bir gün daha kuvvetli bir pençenin zebunu olacaklardır.

“Siyasetin kanı servet, hayatı satvettir
Zebunkeş Avrupa bir hak tanır ki;kuvvettir”
M.Akif.

Merhum Akif'in belirttiği zebunkeş Avrupa yerine Amerika'ya bıraktı. Kuvvetinin kendisini haklı kıldığı bir takım menfaatler değil insan haklarını, özgürlüğü vb. savunduğunu programda güçlü (medya) kabul ettirmeye çalışmaktadır.

ESARET: Esirlik, kölelik,meşru bir hürriyet hakkını istimalden mahrumiyet hali. Esaret, nezih ruhları nalan, irfan sahiplerini müteesirül-vicdan eden en büyük bir musibettir. Esarete hürriyet namı verilmesi ise en bariz bir felakettir.

“Kemendi cangüdarı ejder-i kahr olsa celladın
Müreccehtir yine bin kere zencir-i esaretten”N. Kemal

İSTİKLAL: Azımsamak. Kimseye tabi olmayıp başlı başına olmak. Bir hükümetin kendi

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 96

hukukuna tamamen sahip olup başka devletlerin müdahalesinden azade bir halde bulunuşu. İstiklalin büyük bir nimet olduğunu,esaret altında inleyip duranlar bilhakkın taktir ederler.

“Düşmeden pençesinin altına istikbalin
Biliniz kadrini hürriyetin, istiklalin”M. Akif

İBRET: İhtar. Ders alınacak hadise. İntibahi mucip vaka. Ahlaki tehzib için numine ittihazına layık husus. Bir halden diğer bir hale geçmek. Cüziyatın fenasını müşahade ile bütün mükevvenatın fenasına intikal. Geçmişten ibaret almayanlar, geleceklere ibret olurlar. Hadisatından ibret alınamaması, bu müzahim hadiselerden her birinin başka bir ibaret olup insana hayret vermesinden olmalıdır.

“Bir göz ki anın olmaya ibaret nazarında
Ol düşmanıdır sahibinin baş üzerine
Çeşmi zevî'l-besaire her sen ki makbere
Mir'atı saf çehre-i ibaret değil midir?”
Şeyhülislam Arif Hikmet

Dün vatanımızı işgal edilerek milletimizi yo
etmek isteyen yedi düvele karşı diriliş destanı

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 97

yazarak istiklalimizi kazandığımızı unutmadan, bu gün de daha değişik yollarla aynı düşünceyi taşıyanlarının tuzaklarına karşı uyanık olmamız gerekmektedir. Dünyada cereyan eden son gelişmeler ve bitmeyen savaşların verdiği mesaj budur.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 98

KİTABA VE OKUMAYA DAİR

Mensubu olmakla iftihar ettiğimiz yüce Dinimiz İslâm'ın ilk emri “Oku” olmuştur. Bu emri ilahi sebebiyle Müslümanlar ilme ve okumaya büyük önem vermişler, ilim adamlarına da büyük rağbet göstermişlerdir. Malumdur ki; her hangi bir işin ve ibadetin yapılması ve muteber olabilmesi için öncelikle yeterli miktarda bilgiye ihtiyaç gerekmektedir. Bundan dolayıdır ki; İslâm coğrafyasında yüzyıllar boyunca ilme ve ilim adamlarına gereken ilgi ve itibar gösterilmiş, devlet adamları ve toplum tarafından sevgi ve saygı gösterilmiştir. İlim adamlarının model şahsiyetler olarak kabul edildiği bu dönemlerde ilim ve tekniğe gereken önem verilmiş, büyük bir gelişme ve huzur ortamı olmuş, medeniyette ilerleme kaydetmiştir.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 99

Bilgimizin temeli, kültürümüzün kaynağı okumaktır. Kendimizi geliştirmemiz, zihni olgunluğa erişmemiz okumakla mümkündür. Dun olduğu gibi bugün ve yarın da okumak bir ihtiyaç olmaya devam edecektir. Çünkü o,tutkuların en

asılıdır, kitaba bakış ve anlamadır. Paylaşılnca artan bir hazineye kavuşmaktır. Gözümüz ve gönlümüze güzellikler sunan fikir bahçelerinde gezmek, bilgi çiçeklerinden bal almak mutluluk veren bir eylem değil midir?

Öyledir amma; öncelikle okumayı sevmek gerekiyor. Üniversite mezunu da olsa kişi okumaktan hoşlanmıyor, onu bir angarya olarak kabul ediyorsa diploması ona bir şey kazandırmayacaktır. İşte bu nedenlerdendir ki; eğitimde seferberlik yapmış, her yıl yüz binlerce kişinin liselerden mezun olduğu, üniversite sınavlarına bir buçuk milyon adayın başvurduğu ve her yıl yüz binlerce kişinin üniversite ve yüksek okullardan mezun olduğu ülkemizde, kültür

[**Kitap başına gitmek için tıklayınız!**](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 100

seviyemizin düşüklüğü bir türlü değişmemektedir. Şarkı, türkü kasetleri yüz binlerce satılırken, reklamı yapılan aktüel birkaç kitabın dışında kitap satışları yetersiz kalmaktadır. Dergi ve gazeteler içinde aynı durum söz konusudur. Eskiden gazetelerin yanında hediye verilirdi, şimdi hediyein yanında gazete veriliyor.

Okumak için boş zamanımızın, paramızın olmadığını söylemek tutarsız olacaktır. Nice lüzumsuz şeylere para harcıyoruz, vakit harcıyoruz. W. Churcull der ki: “Bir insanın kültür seviyesini öğrenmek istiyorsanız boş zamanlarında ne yaptığını sorunuz” Maalesef ülkemiz insanı boş zamanlarında zararlı şeylerle doldurmaktadır. Disraeli: “İnsanın cahil olduğunu bilmesi, bilgiye atılmış ilk adıdır” Diyor. Kitaba ve okumaya karşı olan ilgisizliğimiz ve soğukluğumuz cahil olduğumuzu kabul etmemekten kaynaklanmıyor mu? Beşikten mezara kadar ilim talep eden ve öğrenen veya öğreten olmamız teşvik ve tavsiye eden Yüce Dinimizin emirlerine bigâne kalmak nasıl izah edilebilir?

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 101

“Hayatta en hakiki mürşit ilimdir” Vecizesinin ifade ettiği gerçeği kabul ettiğimiz halde, niçin ilme ve ilim adamlarına gereken önemi vermiyoruz? Dünya çapında buluşlara sahip ilim adamlarımıza, sözde sanatçı ve futbolculara verdiğimiz değeri veremez miyiz? Hz. Osman R.A.der ki:”Heder olan o şey vardır: Kendinden bir şey sorulmayan bilgin, Amel edilmeyen ilim, Kabul edilmeyen doğru görüş, Kullanılmayan silah, içinde namaz kılınmayan mescit, okunmayan mushaf, Harcanmayan mal, Binilmeyen at, Azık hazırlamayan uzun ömür, Aşırı dünya sevgisi yanında Allah sevgisi” Bu hikmetli sözde değerlendirilmeyen birçok şeyle beraber, kendisine başvurulmayan bilginin, gereğini yerine getirilemeyen ilmin, okunmayan mushafın (Kitap/Kur'an-ı Kerim) heder olduğu belirtilmektedir.

Descartes'e göre “Okumak geçen asırların en namuslu adamlarıyla yapılan bir konuşmadır” Yine ona göre “En iyi kitapların okunması geçmiş

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 102

yüzyılların en büyük insanları ile konuşmak gibidir” Elbette okumanın ve kitabın önemi büyük olmakla birlikte herkesin kendi durumuna uygun olarak seçici olması gerekir. Bacon bunu şöyle ifade eder: ”Bazı kitaplar tatmak için, bazıları yutmak için, pek nadiri de çiğnenmek ve sindirilmek içindir” Bir Japon Atasözü;”Kitabı ruhun ilacı olarak “ tanımlar. Bu ilacın alınması tutkuların en güzeli okumakla mümkündür.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 103

BİR YEŞİL YOLCULUK

Temmuz ayının ortalarında Çorum, Osmancık, Tosya, Kastamonu, İnebolu hattına yaptığımız yolculukta bir şairimizin şiirini mırıldanmadan kendimi alıkoyamadım.

Şairimiz; Anadolu'da yaptığı ve çok beğendiği yolculuklarında buz gibi sular içtiğini ve yolculuğundan duyduğu zevki ve memnuniyeti dile getiriyordu.

Gezdim dağ başında
Bıkmadım yolculuktan
Kaç pınarın başında
Su içtim çam oluktan.

Aynı mutluluk ve memnuniyeti, yaptığımız bu yolculukta biz de duyduk. Çam ormanlarıyla kaplı, buz gibi suları olan pınar başlarında susuzluğumuzu giderdik. Yol azıklarımızı yeşil çimenler üzerinde yedik, temiz havayı içimize çektik. Tabiatın, çevre temizliğinin, yeşil bitki

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 104

örtüsünün altında yeniden keşfini yaşadık.

Bu yolculukta çok az bir bölümü dışında hep aynı güzel manzara ile karşılaştık: Orman ve doyumsuz yeşillik. Ah keşke bütün Anadolu'muzu böyle görebilsek... Orman yangınları olmazsa, onu yok etmezse, daraltmaya yönelik kimi insanların (insancıkların) kasıtları, hıyanetleri olmazsa, her yıl bilhassa yaz aylarında aynı kötü haberlerle irkilmezsek...Ülkemizde turizm deyince; Akdeniz ve Ege sahilleri ve Anadolu Medeniyetlerine ait tarihi yerler akla geliyor. Yerli ve yabancı turistlerin ilk tercihleri olan bu yerlerin dışında bilinmesi, görülmesi gerekir. Yerli turistlerimiz niçin yabancılar kadar Selçuklu, Beylikler Dönemi ve Osmanlı Dönemine ait şaheserlere ilgi duymaz?

Ülke güzelliklerinin; insanımızın tercihleriyle buluşmasını sağlamak, turizmde çeşitliliği ve her türlü zevke, tercihe hitabı mümkün kılacaktır. Dağ ve orman turizmi, kaplıca turizmi, yayla turizmi gibi. Çıplak dağ ve tepelerle çevrili Çorum'da halkımızın, bilhassa Pazar günleri Çatak Milli

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 105

Parkına gitmesi boşuna değil!

Keşke daha yakın başka Çataklarımız olsa. Beke ve Hamamözü kaplıcalarına son senelerde yakın mesafedeki “Hamamlıçay köy Kaplıcası”nın katılması halkımızı sevindirmiştir. Dileğimiz; bu mekânların daha kaliteli bir hale gelmesidir.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 106

ÖLÜM BİR GERÇEĞİ YAŞATIR

Sen giderken ayrılmanın hüznüdür,
Gözyaşlarımız, çığlıklarımız.
Bir hayal görüntüsüdür,
Sisli ve belirsiz;
Uzaklaşan hatıralarımız.
Ölüm bu, kaderin hükmü gerçek,
Bilinmez ne zaman, nasıl gelecek.
Dönülmez bir yolculuktur bu,
Ağladığımız, ibret alamadığımız.
Oysa bir sevgili olmalıydı,
Her an aklımızda, unutamadığımız.
Başkalarının ölümüdür, hep.
Uyanınca, rüyalarda gördüğümüz.
Sen giderken, bizi de götürdün.
Bilip de unutmak istediğimiz yere.
Zamansız; nasıl denilir, her an gelebilene...
Mâlumu meçhul kılmak, gafletlere niçin,
Mukadder akıbet, hepimiz için.

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 107

HATIRLADIĞIM KARLI GECELER

Düşen kar taneleri gibi,
Çocuksu bir heyecan;
Düşerdi gece yüreğimize.
Nar gibi kızarıırken soba,
Buğulu camlar ardında,
Kapılırdık hayallerimize...

Ve dışarıda birisi;
Havuçtan burnu,
Kömürden gözleriyle
Bakardı gözlerimize...
Sönmesin diye,
Ateşin yüreğine
Atarken biraz odun,
Annemizin sesi
Karışırdı seslerimize...

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 108

ÖĞRETMEN VE ÇOCUK

Davut Peygamber elinde
Yumuşayan demirdir.
Öğretmen elinde çocuk,
Yoğrulan cevherdir.

İşim, sevgi iledir,
Yücelikler gayesinde
Ulaştırmak zirveye
Budur benim emelim.
Aydınlatan bir ışık,
Yuvada bir temelin.

Bir beyaz yaprak,
Geliyorsa önüme
Öyle temiz kalmalı...
Öğrenerek çok şeyi.
Kafası pırıl pırıl
Güzelliklerle dolması.
02.09.1999

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 109

MASAL ÜLKESİNDE

Rüzgâr eser arada bir
Masal ülkesinde.
Böler akıp giden zaman,
Rüzgâr öncesi, rüzgâr sonrası...
Yakan bir rüzgârdır bu,
Solduran rüzgâr fırtınası.

Dönüşür renkler siyah beyaza
Eski fotoğraflardan kalmış gibi...
Yaprak yeşil değil, deniz mavi
Pembe hayallerden bunalmış gibi...

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 110

Rüzgar eser arada bir,
Masal ülkesinde.
Uzun kış geceleridir
Sanki bütün zamanlar...
Masallar ki; nihayetsiz...
Nineler değil, dedeler değil.
Nede anneler, babalar.
Şapkalı dayılar vardı.
Kızgın ve hırçın da olsalar,
En iyi masalı, onlar anlatır.
02.09.1999

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI 111

TUTULUR

Gökte güne, gecede ay,
Elde çiçek tutulur.
Umutsuzdur, âşıklar burada;
Parçalanıp delicesine.
Yüreklerde sevda tutulur.
Güneş tutulur, ay tutulur.
Kâh orada, kâh burada,
Nice şeyler tutulur.
Düşünceler, vicdanlar
Bir gün hüküm giyerde,
Göğüs kafesinde tutulur.
Güneş tutulur, ay tutulur.
Bazen diller tutulur.
Her yanımız düşmandır.
Korku içimizde tutulur.
Ve bir gün için;
Gelecek bir gün için,
Yaptıklarımızın,
Yapamadıklarımızın
Hesabı tutulur.

[Kitap başına gitmek için tıklayınız!](#)

ÇORUM © 1998 Mahmut Selim GÜRSEL,

Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International

lisansı altında yayınlanmaktadır. © ⓘ ⓘ ⓘ CC BY NC SA 4.0

Mahmut 1991

Selim

GÜRSEL

ÇORUM

SANAL KİTAPLAR

2017

ÇORUMLU 2000'DE YAZDIKLARI

YAZDIKLARIMIZ: 103

Mustafa
ÖZKİREMİTÇİ
ÇORUMLU 2000'DE
YAZDIKLARI

Mahmut Selim GÜRSEL
2017